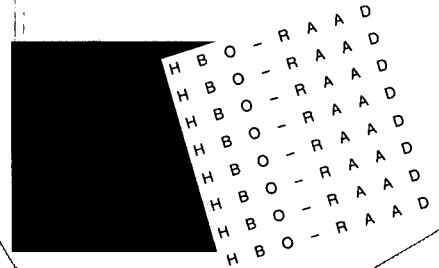

HOGESCHOOL BERICHT

HOOP 1996

195

7 februari 1996

Hieronder zijn opgenomen de gemeenschappelijke conclusies van minister Ritzzen en staatssecretaris Nuis en de HBO-Raad over het ontwerp-HOOP 1996. Over de verblijfsduur is naderhand afzonderlijk een akkoord gesloten. De brief van het bestuur van de HBO-Raad aan de bewindslieden, waarin wordt medegedeeld dat de algemene vergadering instemt met het akkoord, de aanbiedingsbrief van de bewindslieden aan de Tweede Kamer en de tekst zelf zijn hierna ook opgenomen. Ook treft u een brief van de HBO-Raad aan de Tweede Kamer aan met daarin een nadere uitleg van het akkoord.

Gemeenschappelijke conclusies van bewindslieden en de HBO-Raad over elementen uit het ontwerp-HOOP 1996

1 Kwaliteit en Studeerbaarheid

1.1 Bewindslieden en hogescholen onderschrijven het rapport Kwaliteit en Studeerbaarheid, zoals reeds eerder is vastgesteld in de HO-kamer van 18 september 1995, en zullen met voortvarendheid uitvoering geven aan de afspraken zoals die in het rapport zijn opgenomen.

De hogescholen onderschrijven het belang van de landelijke prioriteiten voor het studeerbaarheidsfonds in het ontwerp-HOOP 1996. Zij zullen hun voorstellen indienen tegen de achtergrond van de landelijke prioriteiten en het kwaliteitsplan van de desbetreffende instelling,

rekening houdend met de algemene en procedurele criteria zoals beschreven in het rapport van de Stuurgroep Kwaliteit en Studeerbaarheid.

1.2 Bewindslieden en hogescholen zijn het er over eens dat een zekere monitoring van de voortgang van dit programma wenselijk is. Bewindslieden stemmen ermee in dat dit mede vorm zal krijgen doordat HBO-Raad, VSNU, ISO en LSVb maandelijks onderling over de voortgang van het werkprogramma overleggen in het zogenoemde vierhoeksoverleg. Het overleg met de minister kan plaatsvinden één keer per kwartaal aan de hand van rapportages uit het genoemde vierhoeksoverleg. Bovendien zal - conform het rapport Kwaliteit en Studeerbaarheid - de minister mede op basis van rapportage van de inspectie één keer per jaar aan de Kamer rapporteren over de uitvoering die door de hogescholen aan de afspraken wordt gegeven.

1.3 HBO-Raad en VSNU streven ernaar samen met de studentenorganisaties ISO en LSVb uiterlijk 1 januari 1996 een modelregeling voor het studentenstatuut vast te stellen.

1.4 Bewindslieden streven naar afronding van de wetgeving die nodig is om elementen uit het werkprogramma vorm te geven voor de start van het collegejaar 1996 - 1997.

Informatieblad van de HBO-Raad, vereniging van hogescholen. Verschijnt gemiddeld eenmaal in de veertien dagen.

Uitgever
Voorlichtingsdienst HBO-Raad
Postbus 123
2501 CC Den Haag
Telefoon: 070-3 62 49 51
Abonnementenadministratie
Jacoline Zwaanswijk
Abonnementstarieven f 55,00 per studiejaar; indien verzendadres ongelijk is aan het factuuradres f 62,50.

Zonder schriftelijke opzegging voor 1 augustus van het jaar, wordt een abonnement automatisch voor één jaar verlengd.
Basislay-out Vincent Bus
Druk Hub. Tonnaer BV
Kelpen
ISSN 0921-0113

■ INHOUD

HOOP 1996 1
Collegegeldbepalingen 14
Spaarpuntenregeling WSF 20
Wetsvoorstel koppelingsbeginsel 21
Sectorale adviescolleges 22

1.5 De beoordeling van de projecten die door instellingen worden ingediend in het kader van het studeerbaarheidsfonds geschiedt op grond van de algemene en procedurele criteria zoals geformuleerd in de paragrafen 4.3 en 4.4 in het rapport van de Stuurgroep Kwaliteit en Studeerbaarheid. De bewindslieden zullen in aansluiting hierop voor 15 februari 1996 een voorstel doen met betrekking tot de procedure die daarbij moet worden gevolgd.

1.6 Bewindslieden en hogescholen zijn van mening dat aankomende (en ook reeds ingeschreven) studenten goed geïnformeerd moeten worden over kwaliteits- en studeerbaarheidsaspecten in het hoger onderwijs. De keuze van studenten voor een bepaalde opleiding of instelling in het hoger onderwijs moet sterker dan nu gebaseerd zijn op informatie daarover. Dat vereist een goede informatievoorziening en het vergroten van het bewustzijn dat dergelijke aspecten een factor van belang zijn bij de studiekeuze.

1.7 In de Tweede Kamer is in het kader van het overleg over de prestatiebeurs het belang van studenteninformatie ook aan de orde gekomen. Aangezien de beschikbaarheid van informatie voor aankomende studenten, nodig voor het beoordelen van de kwaliteit van de opleiding verbeterd zou moeten worden, is door de bewindslieden toegezegd dat een 'format' voor deze informatie tot stand gebracht zal worden. Voor 1 juni 1996 wordt overleg gevoerd over het bedoelde 'format'. Het streven van betrokkenen is erop gericht de op dit format gebaseerde informatie met het oog op het cursusjaar 1997 - 1998 beschikbaar te hebben.

1.8 De hogescholen hechten eraan te wijzen op de passage in het rapport van de Stuurgroep Kwaliteit en Studeerbaarheid waarin wordt aangegeven dat de minister bereid is de financiering van het afstudeerfonds nader te bezien, indien blijkt dat de afstudeerregeling een onaanvaardbaar groot beslag legt op de middelen die bedoeld zijn voor de financiering van het onderwijs. In het rapport van de Stuurgroep is opgenomen dat onderdeel

van die herijking ook kan bestaan uit aanpassing van de regeling indien een niet te rechtvaardigen beroep gedaan gaat worden op de regeling.

2 Volume-ontwikkeling hbo-wo

Bewindslieden en hogescholen nemen de in het HOOP opgenomen beleidsmatig bijgestelde raming van studentenaantallen hbo (tabel 2), inclusief de daaraan verbonden uitwerking op student- dan wel SF-jaren als uitgangspunt voor budgettaire meerjarenafspraken.

Bewindslieden en hogescholen zijn het erover eens dat het hoger beroepsonderwijs de komende tien jaar een integraal budget ter beschikking krijgt voor alle categorieën uitgaven, dus inclusief de wachtgelduitgaven.

Het totale financiële kader wordt, behoudens het budgetrecht van de Kamer en de gebruikelijke loon- en prijsbijstellingen, alleen aangepast als er sprake is van majeure afwijkingen ten opzichte van de in het HOOP geraamde ontwikkeling van de deelname.

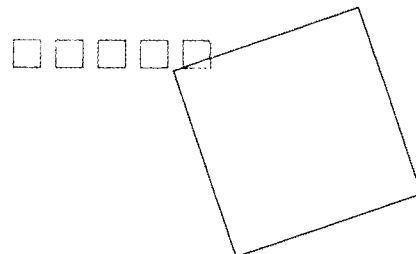
In dat geval is, al naar gelang de oorzaak en richting van de afwijkende ontwikkeling, een budgetverschuiving tussen hbo en wo mogelijk. Tevens kan aanpassing van het financiële kader plaatsvinden, indien de algemene budgettaire situatie daartoe aanleiding geeft.

De hogescholen zijn daarenboven van mening dat het financiële kader aanpassingen behoeft indien een nieuw wachtgeldarrangement leidt tot extra wachtgelduitgaven. Hetzelfde geldt voor nieuw overheidsbeleid.

Tweejaarlijks zal tegen de achtergrond van de in het HOOP voorgestelde beleidsmaatregelen worden getoetst in hoeverre dergelijke majeure afwijkingen optreden.

3 Bekostiging hbo

Bewindslieden en hogescholen zullen nader overleggen over de vormgeving van

de bekostigingssystematiek voor het hbo. Zij zullen daarbij als uitgangspunt nemen dat de toegankelijkheid van het hbo gewaarborgd blijft. Het beoogde model zal sterk gericht zijn op gerealiseerde diploma's en zal bijdragen aan de beperking van de verblijfsduur van de uitstroom. De uitkomsten van het model zullen een grote mate van stabiliteit en voorspelbaarheid kennen.

Bewindslieden en hogescholen zullen bij het ontwerp onder andere als randvoorwaarden hanteren dat het bekostigingsmodel transparant moet zijn, een aanvaardbare uitvoerings- en informatielast met zich brengt en niet zodanig grote re-allocaties veroorzaakt dat daaruit een substantieel wachtgeldbeslag zou kunnen voortvloeien. Het model zal zich ten slotte moeten kenmerken door eenvoud.

In het overleg zullen de huidige bekostigingsmodellen voor de exploitatie en de huisvesting van het hbo worden betrokken, alsmede de voorstellen in 'Het HBO, sterk in ontwikkeling'. Daarbij zal voor het kunstonderwijs een specifieke regeling worden getroffen die recht doet aan de eigenschappen van de huidige budgetteringsafspraken.

4 Master-opleidingen in het hbo

4.1 Bewindslieden en hogescholen achten het wenselijk de titel van 'professionaal' master voor vervolgoopleidingen aan hogescholen op basis van een hbo-getuigschrift wettelijk te erkennen, zonder dat de overheid evenwel verantwoordelijk is voor de financiering in termen van bekostiging en studiefinanciering.

Bewindslieden en hogescholen zijn van oordeel dat het beroepsgerichte karakter van deze opleidingen dient te worden gewaarborgd door het ontwerpen van een

erkenningmechanisme, waarin het beroepenveld zich kan herkennen. Om diezelfde reden achten beide een duale opzet noodzakelijk. Daarnaast zijn bewindslieden van mening dat praktijkervaring noodzakelijk is als toelatingscriterium. De hogescholen zijn van oordeel dat het duale en beroepsgerichte karakter dat door het erkenningmechanisme wordt gewaarborgd, het stellen van algemene eisen met betrekking tot praktijkervaring overbodig maakt.

Bewindslieden nodigen de hogescholen uit om op korte termijn een voorstel te doen voor de inrichting van het bovengenoemde erkenningmechanisme. De wettelijke regeling van de titel 'professional' master zal ertoe leiden dat de titel beschermd zal zijn, waarbij de bestaande masteropleidingen in het hbo aan bovengenoemde condities zullen worden getoetst. Indien het niet mogelijk blijkt te zijn de wettelijk erkende titel van 'professional' master te verlenen, zullen deze opleidingen niet meer als zodanig aangeboden kunnen worden.

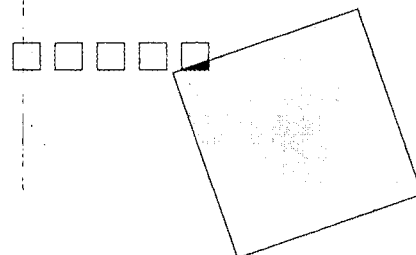
4.2 Bewindslieden en hogescholen zijn het erover eens dat bij een wettelijke regeling van de titel 'professional' master nader moet worden onderzocht of en onder welke condities de thans bestaande en voorgenomen uit 's Rijks kas bekostigde zogenaamde voortgezette opleidingen in aanmerking kunnen komen voor de titel 'professional master'.

5 Differentiatie in cursusduur naar vooropleiding in het hbo

Bewindslieden en hogescholen zijn het erover eens dat het mogelijk is om de gemiddelde verblijfsduur van studenten in het hbo te verkorten, onder voorbehoud van de huidige hbo-kwaliteitsstandaard. Deze mogelijkheid van verkorting is afhankelijk van de inhoud van de genoten vooropleiding van de studenten. Het stelsel blijft daardoor betaalbaar en het is mogelijk om meer op de capaciteiten van studenten toegesneden opleidingen aan te bieden. Mede beoogd effect is een reductie van aanspraken op een gemengde toelage met 21 500 SF-gerechtigde jaren.

Bewindslieden en hogescholen verschillen van mening over de weg waarlangs de verkorting kan worden gerealiseerd. Zij zetten het overleg hierover voort. In het voorstel van bewindslieden blijft het vigerend hbo-niveau de standaard voor de opleidingen in het hbo, een niveau dat door havisten in vier jaar kan worden bereikt. Vwo'ers en mbo'ers hebben een voorsprong. Vwo'ers omdat zij een jaar langer algemeen vormend onderwijs hebben gevolgd en bovendien in meer vakken eindexamen hebben gedaan, mbo'ers omdat zij reeds een beroepsvorming hebben ondergaan en over het algemeen wat ouder zijn. Zowel mbo als vwo-afgestudeerden moeten dan ook in staat zijn om een hbo-opleiding in drie jaar af te ronden. Ze kunnen zo in een kortere tijd tot hetzelfde eindniveau worden gebracht. Een optimale aansluiting tussen mbo en hbo is daartoe noodzakelijk, evenals afstemming van het hbo op de profielen van het vwo.

De hogescholen zijn van mening dat het niet mogelijk is om voor alle vwo'ers en mbo'ers de verblijfsduur met een jaar te verkorten. In de ogen van de hogescholen zou de kwaliteitsstandaard dan worden aangetast en de bedrijfsvoering worden gefrustreerd. De hogescholen hebben in hun alternatief aangegeven op welke wijze de gemiddelde verblijfsduur zo kan worden beperkt dat de beoogde besparing op de studiefinanciering kan worden gerealiseerd met handhaving van de kwaliteit. In die gevallen waarin mbo'ers naar een niet-verwante sector doorstromen, achten de hogescholen een verkorting van de verblijfsduur niet voor de hand liggend. Een deel van de vwo'ers kan tempowinst boeken in het hbo, maar zij hebben gezien het beroepsgerichte karakter van het hbo, meer tijd nodig om zich de beroepsvaardigheden en houding eigen te maken, waardoor de mogelijkheden om de gemiddelde verblijfsduur te bekorten aan beperking onderhevig is.

6 Verruimen mogelijkheden voor selectie

6.1 Bewindslieden en hogescholen zijn het erover eens dat de mogelijkheden tot het verstrekken van een bindend studieadvies worden uitgebreid. Daarbij gaat het om de wettelijke mogelijkheid vanaf ongeveer drie maanden na de start van een opleiding en voorts gedurende de gehele propedeutische fase bindend te verwijzen binnen de instelling dan wel naar een andere hogeschool of universiteit. Daarnaast willen bewindslieden het mogelijk maken om gedurende de hele studie bindend te verwijzen binnen een opleiding. De hogescholen zijn van mening dat ook verwijzing buiten de opleiding tot de mogelijkheden zou moeten behoren.

Bewindslieden en hogescholen zijn het erover eens dat de hogescholen een regeling zullen treffen voor studenten om in beroep te gaan in het geval bindend wordt verwezen. Daarbij wordt dan ook bepaald dat de verwezen student begeleid wordt bij het zoeken van een passende studie.

Bewindslieden wensen daarnaast ook de mogelijkheid van 'second opinion' te bieden.

6.2 Vanaf 1998 zal door middel van profilering en verzwaaring van de tweede fase van het voortgezet onderwijs de selectie- en allocatiefunctie van het voortgezet onderwijs worden versterkt. Om die reden wensen bewindslieden de regel af te schaffen dat havo- en mbo-gediplomeerden na een hbo-propedeuse over kunnen stappen naar het wo. De hogescholen ondervinden negatieve gevolgen van de huidige mogelijkheid dat havo- en mbo-afgestudeerden met een hbo-propedeuse kunnen overstappen naar het wo. Studenten schrijven zich namelijk bij sommi-

ge opleidingen in met het nadrukkelijk doel van overstap als perspectief. Het beleidsvoornemen van bewindslieden om de doorstroom van havo- en mbo-afgestudeerden naar het wo af te schaffen neemt deze negatieve gevolgen weg. Wel dient naar het oordeel van de hogescholen in individuele gevallen de mogelijkheid aanwezig te blijven voor doorstroom en verwijzing naar het wetenschappelijk onderwijs. Het heeft daarbij de voorkeur om te onderzoeken of het colloquium doctum hierin kan voorzien.

6.3 Bewindslieden en hogescholen zullen gezamenlijk een systematiek voor aanmelding en inschrijving uitwerken, die met behoud van de noodzakelijke informatie over aanmeldingen op landelijk niveau, aanmelding op het niveau van de afzonderlijke hogeschool en universiteit mogelijk maakt. Bewindslieden gaan er vanuit dat de nieuwe systematiek per 1 september 1997 in werking treedt.

7 Ordening opleidingsaanbod

7.1 Bewindslieden en hogescholen zijn van mening dat een nadere ordening van het huidige opleidingsaanbod mogelijk en wenselijk is. Specifiek aandachtspunt is daarbij het beter herleiden van het huidige aanbod naar de oorspronkelijke identiteiten van wo en hbo. Onderdeel van deze nadere ordening is het waar mogelijk terugbrengen van het aantal opleidingen tot een beperkter aantal brede, beroepsgerichte opleidingen. Dit geheel zal ook leiden tot een meer eenduidige naamgeving van opleidingen die landelijk worden vastgelegd. De voorstellen vanuit de overheid inzake waarborgen voor macro-doelmatigheid en kwaliteit vormen onderwerp van nader overleg tussen bewindslieden en hogescholen.

7.2 Bewindslieden en hogescholen zijn het erover eens dat voor een periode van twee jaren (Croho 1997/98 en Croho 1998/99) in principe geen nieuwe opleidingen noch voorgestructureerde samengestelde programma's zullen starten. Bij brief van 8 november 1995 heeft de HBO-Raad de beweegredenen die hieraan ten grondslag liggen uiteengezet en

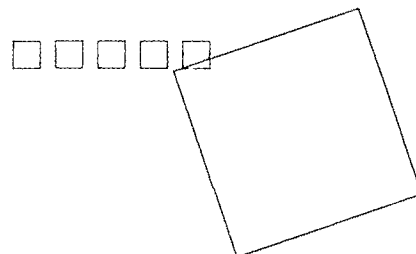
tevens aangegeven dat het hiervoor aangeduide moratorium geen onbedoelde effecten zou mogen hebben. Bij brief van 27 november 1995 heeft de minister aangegeven welke categorieën opleidingen van het moratorium zijn uitgezonderd.

7.3 In het perspectief van de herordening van het opleidingsaanbod en de opstelling van daaraan gerelateerde kernkwalificaties is een bevredigende oplossing voor het bestaande aanbod van samengestelde programma's dringend gewenst. Alternatieven zijn daarbij integratie in bestaande opleidingen, omzetting ervan in nieuwe opleidingen of afbouw van dergelijke programma's. De minister beslist over het totaal aan voorstellen, na advies van een onafhankelijke commissie op basis van een specifieke taakstelling, onder voorzitterschap van de heer Koppelaars. Implementatie geschiedt voorzover nodig in het Croho 1997/98 of, indien de besluitvorming niet tijdig is afgerond, in het Croho 1998/99. In het eerste geval zal de minister uiterlijk 31 mei 1996 de rechten onthouden aan de in dit kader voor het Croho 1997/98 aangemelde opleidingen en kan de bestaande praktijk nog gedurende maximaal één jaar worden gehandhaafd.

8 Differentiatie door intensivering leren en werken

8.1 Bewindslieden en hogescholen onderstrepen het belang van combinaties van werken en leren in het hbo. Belangrijke routes zijn in elk geval het deeltijdonderwijs, co-operative education en de 'mkb-hbo route'. Een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van ministerie, werkveld en onderwijs onderzoeken welke voorwaarden noodzakelijk zijn om de totstandkoming van nieuwe duale vormen te stimuleren. Daarenboven zal een begeleidingscommissie worden ingesteld die de ontwikkeling van de mkb-hbo route zal begeleiden. Zorg zal worden gedragen voor de aanwezigheid van een personele unie tussen genoemde werkgroep en begeleidingscommissie.

8.2 Bezien zal worden in hoeverre de regelgeving barrières oproept die de tot-

standkoming van leren/werken belemmeren. Daarbij kan gedacht worden aan onderscheidingen als voltijd/deeltijd, maar ook aan wetgeving die (vooral) een uitdrukking is van voltijdse onderwijstrajecten.

8.3 De hogescholen roepen bewindslieden op om de komende periode te verkennen in hoeverre fiscale instrumenten zouden kunnen worden ingezet ter facilitering van het in dienst nemen van hbo-studenten. De hogescholen achten het tevens wenselijk te verkennen op welke wijze een stimulering in de sfeer van de studiefinanciering kan worden geboden.

9 Capaciteitsbepaling en arbeidsmarktfixi

9.1 Bewindslieden en hogescholen zijn het erover eens dat het vervallen van de 125%/75%-regel voor de capaciteitsbepaling in de WHW wenselijk is teneinde instellingen de gelegenheid te bieden om zelf regulerend op te treden bij de afstemming van de opleidingscapaciteit op de vraag van de arbeidsmarkt. Afschaffing van de capaciteitsbepaling kan bijdragen aan het stabiliseren van het financiële perspectief van de instellingen. Toepassing van een arbeidsmarktfixus vindt slechts plaats als de instellingen zelf niet tot een voldoende beperking van de capaciteit van relevante opleidingen komen.

9.2 De hogescholen zijn van mening dat de in het HOOP voorgestelde aanpassing van de lotingsprocedure zodanig wordt vormgegeven dat instellingen in staat zijn om het capaciteitsrisico adequaat te beheersen, zonder dat dit aanleiding is voor een substantiële stijging van de beheerslasten. De hogescholen stellen bovendien voor met de bewindslieden in overleg te treden over een alternatief systeem

van toelating voor situaties waarin de belangstelling de beschikbare capaciteit overtreft en dat in de plaats kan komen van het huidige systeem van gewogen lo-ting.

10 Decentralisatie arbeidsvoorwaardenbeleid en wachtgeldproblematiek

10.1 Bewindslieden zullen het advies van Van Kemenade over verdere decentralisatie van arbeidsvoorwaardenvorming en het standpunt van de minister dienaangaande voor commentaar aanbieden aan de werkgevers- en werknemersorganisaties in de sector onderwijs en wetenschappen.

Het standpunt van bewindslieden en de ontvangen commentaren zullen vervolgens worden besproken met de Tweede Kamer. Naar aanleiding van de Tweede Kamer-behandeling zullen met HBO-Raad en vakcentrales afspraken worden gemaakt over het vervolgtraject. Hierbij zullen de ervaringen van het hbo-veld met de eerste fase van decentralisatie een belangrijke rol spelen.

10.2 Bewindslieden en hogescholen voeren nu intensief overleg over de instrumentatie die moet leiden tot een betere beheersing van de wachtgelduitgaven. Zij verwachten dat dit overleg binnen korte tijd kan worden afgerond.

11 Kwaliteitszorg ho

Bewindslieden en hogescholen zijn het erover eens dat de procedure tot ontne-ning van rechten efficiënter kan worden ingevuld, zonder dat de zorgvuldigheid in de procedure daarbij in het geding is.

Bewindslieden zijn in dat verband voor-stander van snelle aanpassing van de WHW met als effect loskoppeling van de procedure die het HOOP kent.

In aansluiting op de nota 'het HBO, sterk in ontwikkeling' en in het kader van de evaluatie van het stelsel van sectorale kwaliteitszorg zullen de hogescholen medio 1996 een standpunt bepalen over het

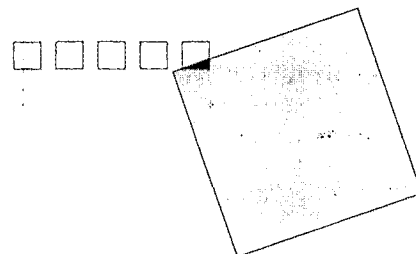
stelsel van kwaliteitszorg en de rol van accreditering. In het te ontwerpen stelsel zullen de hogescholen momenten schep-pen waarin duidelijkheid verschaft wordt of een opleiding aan een hogeschool vol-doet aan de in verenigingsverband over-eengekomen minimum-kwaliteitseisen. In dit verband wensen de hogescholen met de minister te overleggen op welke wijze hij deze uitspraken kan aangrijpen om te bepalen of hij een hogeschool de rechten op het verzorgen van een opleiding wenst te ontnemen.

12 Export van het hoger onderwijs

12.1 Bewindslieden en hogescholen zijn van mening dat bij de export van het ho-ger onderwijs de aandacht voor de (beta-lende) student afkomstig van buiten de EU voorop dient te staan, waarbij de ho-gescholen in principe bepalen welke op-leidingen zich door hun kwaliteit en unie-ke karakter lenen voor 'concerted action' op dit gebied. Bewindslieden en hoga-scholen zullen in overleg samen invulling geven aan de daarbij gewenste selectivi-teit. Daarbij zullen zij aandacht geven aan de financiële en randvoorwaardelijke ondersteuning van betreffende studen-ten, in het bijzonder uit ontwikkelingslan-den en staten in Midden- en Oost-Euro-pa.

De hogescholen stellen als nadrukkelijke voorwaarde voor de introductie van hoge-re en op den duur kostendekkende colle-gegeldtarieven voor studenten uit staten buiten de EU, dat voor zulke studenten in toereikende mate financiële en randvoor-waardelijke ondersteuning mogelijk wordt gemaakt om daadwerkelijk deel te nemen aan het hoger onderwijs in ons land. De minister en de hogescholen zullen ver-kennen op welke wijze het Netherlands Fellowship Program in voldoende mate hierop een antwoord kan geven.

12.2 Bewindslieden gaan er vanuit dat hogescholen in beginsel onderwijs ver-zorgen en examens afnemen in de Ned-derlandse taal. Een andere taal kan wor-den gebezigd in (een deel van) de op-leiding, indien dit de kwaliteit van het onderwijs ten goede komt en daarmee

ook aan de Nederlandse studenten, waarvoor die opleiding bedoeld is. Uitzonderingen op deze situatie moeten ge-toetst kunnen worden om in samen-spraak vast te kunnen stellen dat recht wordt gedaan aan het laatste uitgangs-punt. Deze toets geschiedt via de proce-dure voor het Croho.

De hogescholen zijn van mening dat anderstalige opleidingen alleen dan separaat aangemeld dienen te worden in het kader van de procedure voor het Croho, indien zij sterk verschillen van reeds geregistreerde opleidingen.

13 Grenslandenbeleid

13.1 Bewindslieden en hogescholen achten de doelstellingen in de brief van 3 juni 1995 van de ministers van onder-wijs en onderzoek van Bremen, Neder-land, Nedersaksen, Noordrijn-Westfalen en Vlaanderen over grensoverschrijden-de samenwerking op het gebied van ho-ger onderwijs en onderzoek van groot be-lang. Het is essentieel om het bestaande onderwijs- en onderzoekspotentieel zo goed mogelijk te benutten. Een even-wichtige grensoverschrijdende in- en uit-stroom van studenten is daarbij aan-dachtspunt. Met betrokken landen zal een stimuleringsprogramma worden ont-wikkeld om de gewenste activiteiten, waarbij de instellingen een belangrijke rol kunnen vervullen vooral bij gezamenlijke curriculum-ontwikkeling en vormen van kwaliteitszorg, ook financieel te faciliteren.

13.2 Bewindslieden en hogescholen zijn het erover eens dat het voor het Ned-derlandse onderwijssysteem van groot be-lang is zich te meten aan de standaarden die in de ons omringende landen worden gehanteerd. Betrokkenen spreken daar-om af dat, sterker nog dan voorheen, de mogelijkheden worden onderzocht om

met de landen in de Europese gemeenschap en de grenslanden op het gebied van de kwaliteitszorg tot intensievere samenwerking te komen.

14 Kunstonderwijs

Bewindslieden en hogescholen onderkennen dat een optimale ontwikkeling van het kunstvakonderwijs op een aantal punten uitzonderingen op algemene regelgeving behoeft.

Bewindslieden en hogescholen onderschrijven dat het kunstvakonderwijs zich richt op de voorbereiding van het beroepsmatig functioneren van afgestudeerden, niet alleen op het scheppend of uitvoerend niveau, maar tevens in diverse relevante toepassingsrichtingen, inclusief de sector van de kunsteducatie. De verschillende vormen van beroepsuitoefening stellen elk hun eigen eisen aan de inhoud en de organisatie van de opleiding. Bewindslieden spreken hun zorg uit over de naar hun oordeel veelal problematische aansluiting van de kunstopleidingen op de arbeidsmarkt.

Bewindslieden en hogescholen zullen met het oog hierop gezamenlijk plannen uitwerken over:

- de versterking van de situatie van opleidingen tot scheppend en uitvoerend kunstenaar,
- de optimale capaciteit van het kunstvakonderwijs tegen de achtergrond van zowel kwaliteitseisen als de maatschappelijke behoefte,
- de noodzakelijke afwijkingen op de algemene regelgeving voor het kunstonderwijs.

Een gezamenlijke werkgroep van HBO-Raad en departement zal het bovenstaande zo concreet mogelijk uitwerken. Deze uitwerking zal voor de zomer van 1996 worden ingebracht in de HO-kamer.

15 Lerarenopleidingen

Bewindslieden en hogescholen bevestigen de overeenkomst, die zij in vervolg op de nota Vitale Lerarenopleidingen hebben gesloten ter vernieuwing van de

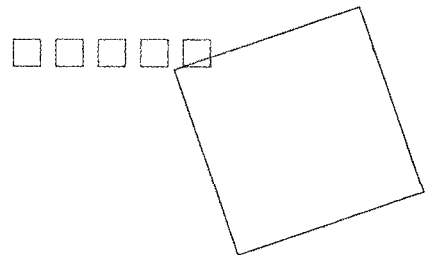
lerarenopleidingen. Overigens onder het voorbehoud dat de Tweede Kamer, die hierover per brief van december 1995 in kennis is gesteld, met de overeenkomst instemt.

De hogescholen en bewindslieden streven gezamenlijk naar het vergroten van het bestuurlijk en innovatief vermogen van de lerarenopleidingen in het hbo. Dit om voor die opleidingen de volgende doelen op de langere termijn te bereiken:

- het verbeteren van de aansluiting van de opleidingsprogramma's/curricula op de onderwijskundige en vakinhoudelijke ontwikkelingen in het primair onderwijs, in het voortgezet onderwijs en in het BVE-veld en op de ontwikkelingen in het beroep van leraar;
- het aanpassen van de onderwijsprogramma's/curricula aan de ontwikkelingen op het gebied van multimedia zodat (toekomstige) scholieren dienaangaande leren functioneren in de informatiemaatschappij;
- het versterken van de onderlinge samenwerking tussen de hogescholen om te komen tot bundeling van vernieuwingskracht en tot vergroting van de doelmatigheid.

In de overeenkomst is afgesproken dat een procesmanagement wordt ingesteld dat binnen drie maanden na instelling een door de minister van OCenW en de HBO-Raad goed te keuren plan van aanpak indient. Het procesmanagement heeft als tweede taak het goedgekeurde plan uit te (doen) voeren, binnen het door beide partijen verleende mandaat.

Bewindslieden en hogescholen onderkennen dat de verschillende uitgangspositie van lerarenopleidingen en verzorgingsinstellingen die ontstaat door de uiteenlopende wijze van overheidsfinanciering van nascholing en verzorging van invloed is op de nascholingsfunctie van de hogescholen. Bewindslieden zijn bereid nader te verkennen op welke wijze deze nascholingsfunctie kan worden zeker gesteld.

16 Opleidingen in gezondheidszorg en gedrag en maatschappij

16.1 Bewindslieden en hogescholen zijn het erover eens dat in het kader van de doorlichting en stroomlijning van het opleidingsaanbod extra aandacht moet worden besteed aan een goede afstemming, c.q. heldere afbakening van mbo- en hbo-kwalificaties in het deelgebied gedrag en maatschappij.

16.2 Bewindslieden en hogescholen zijn het erover eens dat ook in het deelgebied gezondheidszorg extra aandacht moet worden besteed aan een goede afstemming c.q. heldere afbakening van mbo- en hbo-kwalificaties, inclusief de kwalificaties verbonden aan in service-opleidingen. Op dat terrein zijn voor wat betreft de verpleegkundige opleidingen reeds de nodige, door de Tweede Kamer geaccordeerde stappen ondernomen. Er zal een nieuwe opleiding verpleegkunde in het hoger beroepsonderwijs worden gesitueerd met een duidelijk niveauverschil in verhouding tot de in het secundair beroepsonderwijs te behalen kwalificaties.

16.3 Bewindslieden en hogescholen hechten belang aan een verantwoord capaciteitsbeleid van de hogescholen voor de opleidingen fysiotherapie en logopedie. De bewindslieden zijn daarbij van oordeel dat de hogescholen voor de studie jaren 1996/1997 en 1997/1998 moeten uitgaan van een maximale instroomcapaciteit voor fysiotherapie van 1.054 studenten. De hogescholen stemmen in met het continueren van de huidige instroomcapaciteit voor fysiotherapie op 1.054 studenten.

Indien het besluit van de hogescholen niet tot het gewenste resultaat leiden, zal de capaciteit van deze opleidingen bin-

nen drie maanden na vaststelling van het HOOP tot het aangegeven volume worden beperkt met toepassing van het instrument van de arbeidsmarktfixus.

16.4 In het ontwerp-HOOP 1996 spreken bewindslieden zich met betrekking tot de opleiding logopedie uit voor een maximale instroomcapaciteit van 200 studenten voor de studie jaren 1996/1997 en 1997/1998.

De hogescholen zijn van mening dat een maximale instroomcapaciteit van 293 voor de opleidingen logopedie verantwoord is gezien de behoefte van de arbeidsmarkt zoals blijkt uit het onderzoeksrapport van Research voor Beleid 'De werkloosheid onder hoger opgeleiden in 1993' en de HBO-monitor.

Bewindslieden zeggen toe om dit punt de feitelijke discrepantie tussen vraag en aanbod in overleg met het departement van VWS en HBO-Raad nader te bezien.

16.5 Voor de opleiding ergotherapie zullen betrokkenen in het najaar van 1996 een besluit voorleggen over de instroomcapaciteit in het studiejaar 1997/1998.

17 Het hoger technisch onderwijs

Bewindslieden en hogescholen zijn het ermee eens dat de aantrekkelijkheid van technische opleidingen dient te worden vergroot, mede in het kader van de kwaliteit en studeerbaarheid van de technische opleidingen. De hogescholen zeggen toe voor dat doel op korte termijn een actieplan Techniek gereed te hebben.

18 Het hoger agrarisch onderwijs

De hogescholen zijn van oordeel dat de ordening van het onderwijsaanbod alsmede de totstandkoming van kernkwalificaties in deze sector in hetzelfde kader dient te geschieden met het proces zoals aangegeven onder 'ordening opleidingen-aanbod'.

BRIEF OCenW

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

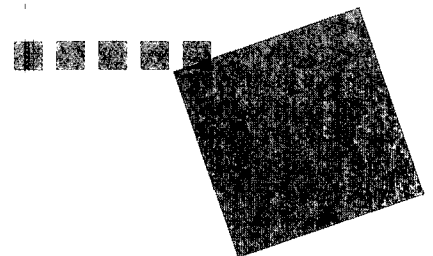
Zoetermeer, 19 januari 1996

Op 15 januari jongstleden hebben wij u de beantwoording van de schriftelijke vragen over het ontwerp-HOOP 1996 toegezonden. In de aanbiedingsbrief hebben we toegezegd beide Kamers der Staten-Generaal nader te informeren over de uitkomsten van het overleg met de HBO-Raad over de cursusduurmaatregel.

Het overleg met de HBO-Raad is inmiddels afgerond. Het doet ons genoegen u te kunnen melden dat er met de HBO-Raad overeenstemming is bereikt over de differentiatie van de cursusduur in het hbo voor de verschillende groepen instromers. Zie daarvoor bijgevoegde brief van de HBO-Raad, d.d. 19 januari 1996. Hierdoor blijft het hbo ook in de toekomst toegankelijk, voor havisten, vwo'ers en mbo'ers. Tevens wordt hiermee het financiële kader zoals afgesproken op 9 december 1994 en 27 januari 1995 verder ingevuld. Voor de inhoud van het akkoord verwijzen wij naar de bijlage.

Wij hechten er aan het volgende onder uw aandacht te brengen. Centraal uitgangspunt bij het bereikte akkoord met de HBO-Raad is dat het huidige kwalificatieniveau van het hbo gehandhaafd blijft. De differentiatie in het hbo moet en zal er uiteindelijk een zijn van verschillen in vooropleiding en moet op geen enkele wijze aanleiding geven tot het verlagen van het niveau. Dat heeft zich nationaal en internationaal bewezen.

Van groot belang is ook steeds geweest dat de differentiatie de kansen voor de havisten niet zal verkleinen. De hbo-opleiding is - ook in de toekomst - geënt op havisten, die in de regel vier jaar nodig zullen hebben om hun opleiding te voltooien. Zij hebben dan ook blijvend recht op vier jaar gemengde studietoelage. De verwachting is dat door de aandacht voor de studeerbaarheid van de opleidingen het voor een beperkt aantal

havisten mogelijk zal zijn de verblijfsduur te verkorten. Vermindering van de gemiddelde verblijfsduur zal echter vooral gerealiseerd kunnen worden door een vermindering van de gemiddelde verblijfsduur van mbo'ers en - weliswaar in mindere mate - van vwo'ers.

Met waardering hebben wij kennis genomen van het feit dat de algemene vergadering van de HBO-Raad heeft ingestemd met de gemaakte afspraken. Ook dat de hogescholen de verantwoordelijkheid hebben genomen om - daar waar de afspraken minder direct tot de noodzakelijk budgettaire opbrengsten leiden - garant te staan voor de benodigde besparing op de studiefinanciering. Zij wijzen terecht op de specifieke afspraken die met betrekking tot de sector kunst gelden, alsmede de beleidslijn die in het ontwerp-HOOP terzake is bepaald. Terecht ook vragen de hogescholen aandacht voor het feit dat nu in de uitvoering aanzienlijke inspanningen verricht moeten worden.

Onderdeel van de afspraken is dat met name op het grensvlak mbo/hbo de komende jaren veel werk verricht zal gaan worden. Een intensief traject wordt ingezet om de afstemming tussen het mbo en het hbo te verbeteren. In dit verband is het noodzakelijk dat de dubbelkwalificatie in het mbo zodanig vorm wordt gegeven dat zowel recht wordt gedaan aan de doorstroming naar de arbeidsmarkt als naar doorstroming in het hbo. Wij zullen er tevens voor zorgdragen dat de hogescholen intensief betrokken zijn bij het opstellen van de eindtermen van de mbo-opleidingen. Op regionaal niveau zullen de hogescholen en de mbo-opleidingen samen werken aan een verbetering van de aansluiting. Ook zal gewerkt worden aan een toelatingsregeling voor de doorstroom van het

mbo naar het hbo. Deze regeling zal vergelijkbaar zijn met het systeem zoals dat vanaf 1998 zal gelden voor de doorstroom van havo en vwo naar het hoger onderwijs. Daarbij bieden bepaalde doorstroomprofielen in het voortgezet onderwijs toegang tot bepaalde opleidingen in het hoger onderwijs. Met deze systematische en gefaseerde aanpak wordt gewaarborgd dat de route mbo-hbo zijn waarde behoudt voor studenten die via de 'beroepskolom' doorstromen naar het hoger onderwijs.

Op korte termijn zal ook uitwerking gegeven worden aan de wijze waarop de 'monitoring' van de afspraken vorm zou moeten krijgen. We nemen daarbij kennis van de aandachtspunten die de hogescholen ons in dit verband aanreiken.

Het bereikte akkoord met de hogescholen garandeert dat voor de verschillende groepen studenten in het hbo een studietraject wordt ontwikkeld waarbij enerzijds de kwaliteit van de hbo-opleidingen is gewaarborgd en anderzijds het beoogde maatwerk voor de individuele student wordt ontwikkeld. Meer dan ooit is daarbij dual hoger beroepsonderwijs een reëel perspectief. Dit geeft ons het volste vertrouwen dat de Nederlandse samenleving ook in de toekomst zal kunnen rekenen op hoger beroepsonderwijs van hoge kwaliteit.

De staatssecretaris van onderwijs, cultuur en wetenschappen,
A. Nuis

De minister van onderwijs, cultuur en wetenschappen,
dr.ir. J.M.M. Ritzen

Afspraken verblijfsduur in het hbo

Met inachtneming van de afspraken in december 1994 en januari 1995 zijn de bewindslieden en de hogescholen het eens over het volgende ontwikkelingsperspectief dat een vermindering van de gemiddelde verblijfsduur van studenten in het hbo beoogt.

Kwalificatieniveau blijft onverkort gehandhaafd

Uitgangspunt is en blijft dat het kwalificatieniveau, zoals dat zich in het hbo heeft ontwikkeld en wordt uitgedrukt in 168 studiepunten, een maatschappelijke (h)erkenning heeft die onverkort gehandhaafd zal blijven. Bewindslieden en hogescholen benadrukken dat de nagestreefde vermindering van de gemiddelde verblijfsduur van studenten geen wijziging mag aanbrengen in de hbo-standaard zoals deze nationaal en internationaal gestalte heeft gekregen.

Het hbo kent een gedifferentieerde instroom met als belangrijkste groepen de havist, de mbo'er en de vwo'er. Gelet op de aard en richting van de aansluiting tussen respectievelijk havo, mbo en vwo enerzijds en hbo anderzijds zal de vermindering van de gemiddelde verblijfsduur van studenten in het hbo vooral gerealiseerd kunnen worden door een vermindering van de gemiddelde verblijfsduur van mbo'ers en, weliswaar in mindere mate, vwo'ers.

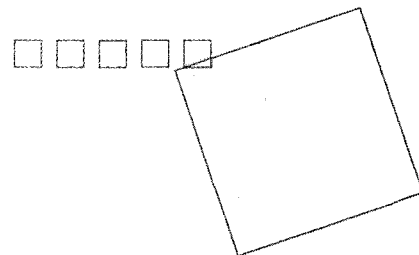
De havist

Met betrekking tot de havist geldt dat het vereiste eindniveau van het hbo van dien aard is dat in de regel in elk geval een verblijfsduur van vier jaar noodzakelijk is om dit niveau te kunnen bereiken. In het kader van de inspanningen die de hogescholen mede in het kader van het programma 'Kwaliteit en studeerbaarheid' verrichten, zal er naar worden gestreefd de gemiddelde verblijfsduur zo kort mogelijk te laten zijn. Niet verwacht mag evenwel worden dat substantiële vermindering van de gemiddelde verblijfsduur voor deze groep studenten tot de mogelijkheden behoort.

De mbo'er

De gemiddelde verblijfsduur van de mbo'er in het hbo zal worden vermindert. Dat streven krijgt vorm door mbo'ers in het hbo zo veel als verantwoord is vrijstellingen te verlenen.

Het verlenen van vrijstellingen is slechts kansrijk indien de programma's in het mbo en het hbo op elkaar zijn afgestemd en er een meer op elkaar afgestemde

curriculumontwikkeling tot stand komt. Hiervoor is het noodzakelijk dat de dubbelkwalificatie in het mbo op een zodanige wijze wordt vormgegeven dat zowel recht wordt gedaan aan doorstroming naar de arbeidsmarkt als aan doorstroming naar het hbo.

Dit vraagt in de eerste plaats om landelijk beleid van bewindslieden en hogescholen gericht op de sectorale afstemming tussen mbo en hbo. De bewindslieden zullen daarbij hun verantwoordelijkheid nemen bij de totstandkoming van de eindtermen van de mbo-opleidingen. De bewindslieden zullen tevens waarborgen dat bij de totstandkoming van de eindtermen in het mbo de hogescholen goed betrokken zijn om er voor te zorgen dat de afspraken die in dit verband gemaakt worden, ook adequaat zullen worden geëffectueerd.

In de tweede plaats zullen de hogescholen zich inspannen om de regionale inhoudelijke aansluiting tussen mbo- en hbo-opleidingen te verbeteren. Zeker in het laatste jaar van het mbo zal, in overleg met de hogescholen, nadrukkelijk aandacht besteed dienen te worden aan die 'conceptuele' vaardigheden die een succesfactor zijn om kansrijk het hbo te kunnen doorlopen.

De bewindslieden en hogescholen zijn in dit verband eveneens overeengekomen dat het noodzakelijk is een toelatingsregeling te ontwikkelen om - naar analogie van het beleid met betrekking tot de doorstroming van de tweede fase van het voortgezet onderwijs naar het hoger onderwijs - te bepalen in welke gevallen doorstroom vanuit het mbo naar het hbo kansrijk wordt geacht. Daar waar dat onvoldoende het geval is, kwalificeert een mbo-opleiding niet direct voor nader aan te duiden opleidingen in het hbo. Kwalifi-

catie zou wel plaats kunnen vinden door middel van een door de hogeschool af te nemen toelatingsexamen.

In de huidige situatie is het goed om onderscheid te maken tussen verwante en niet-verwante opleidingen. Daar waar een mbo'er wenst door te stromen naar een hbo-opleiding die naar de inhoud c.q. het curriculum verwant is, moet het in de regel mogelijk zijn dat hogescholen vrijstellingen verlenen van 42 studiepunten. Tegen deze achtergrond zal de wet dan ook de formulering kennen dat hogescholen een vrijstelling van 42 studiepunten identificeren en verlenen, tenzij de omstandigheden voor bepaalde studenten zich daar dwingend tegen verzetten. De gemengde toelage in het kader van de WSF zal worden verminderd van vier naar drie jaar in het geval er sprake is van verwante doorstroom. Daar waar het niet mogelijk is deze mbo'ers een volledige vrijstelling tot 42 studiepunten te verlenen, bestaat de mogelijkheid voor hogescholen om op individuele basis financiële steun te verlenen uit een in te stellen studiefonds, waarbij op een geëigend moment, door de hogeschool te bepalen, vastgesteld wordt of zulks noodzakelijk is. Indien dit het geval is krijgt de student op dat moment een verklaring die na drie jaar recht geeft op een door de hogeschool te bepalen financiële ondersteuning.

Een minderheid van de mbo-hbo doorstroom heeft momenteel betrekking op een categorie waarbij geen sprake is van doorstroming naar een verwante hbo-opleiding. Voor deze categorie is het verlenen van vrijstellingen met een omvang van 42 studiepunten niet mogelijk. Daarom blijft de duur van de gemengde toelage in het kader van de WSF vier jaar. Dit laat onverlet dat de hogescholen zich er toe verplichten ook voor deze categorie maximale inspanningen te verrichten teneinde een vermindering van de gemiddelde verblijfsduur te realiseren, op vergelijkbare manier als hieronder voorgesteld wordt voor de vwo'ers.

Bewindslieden en hogescholen zullen in gezamenlijk overleg komen tot een identi-

ficatie van die trajecten die in de categorie verwante respectievelijk niet-verwante doorstroom vallen.

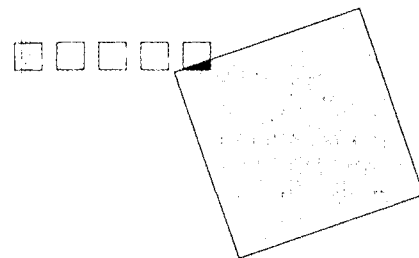
Op het moment dat aan bovenstaande voorwaarden voldaan is - betere afstemming mbo/hbo, een op curriculumverwantschap gebaseerde toelatingsregeling en meer intense samenwerking tussen mbo en hbo in de regio - zou het onderscheid verwant/niet-verwant zijn relevantie kunnen verliezen en is het wellicht te prefereren om één regeling voor mbo/hbo te kennen, met een mogelijkheid om op een gedifferentieerde manier voor individuen financiële steun uit het studiefonds te verlenen; ook om te voorkomen dat de verschillende condities voor verschillende categorieën mbo/hbo tot ongewenste deelname-effecten zal leiden. In een te bepalen tijdpad zullen bewindslieden en hogescholen hier overleg over voeren.

De vwo'er

Met betrekking tot de vwo'er is het vanwege het ontbreken van in het vwo verkregen beroepskwalificaties, niet mogelijk in algemene zin afspraken te maken over het verlenen van vrijstellingen. Verwacht mag evenwel worden dat de 'leersnelheid' van de vwo'er gemiddeld genomen hoger is dan die van de havist, in het bijzonder waar het gaat om de meer theoretische vakken in het hbo.

De hogescholen verplichten zich er toe een beleid te ontwikkelen gericht op snellere leertrajecten van vwo'ers hetgeen waar mogelijk en op individuele basis gepaard kan gaan met het verlenen van vrijstellingen. De opleidingen in het hbo zullen zich daarbij vanzelfsprekend oriënteren op de profielen die in het vwo tot ontwikkeling worden gebracht. Dit zal er toe moeten leiden dat de gemiddelde verblijfsduur van vwo'ers in de toekomst met ongeveer een half jaar wordt verkort ten opzichte van de huidige gemiddelde verblijfsduur van vwo'ers.

De studiefinancieringscondities blijven voor de vwo'er vier jaar gemengde toelage, uiteraard onder de conditie van de prestatiebeurs dat het diploma binnen de daarvoor staande termijn wordt behaald.

Hiermee vervalt de voorziening uit het ontwerp-HOOP 1996, dat indien studenten vóór 1 februari vanuit het wo naar het hbo gaan, de daarmee genoten rechten niet ten koste gaan van de rechten op studiefinanciering die zij in het hbo hebben.

Duale en deeltijdse leerroutes

Het bovenstaande heeft betrekking op de voltijdse opleidingen in het hbo. Onderdeel van het beleid van de hogescholen tot differentiatie van leerroutes is het streven om meer studenten dan thans, die nog geen opleiding in het hoger onderwijs hebben afgerond en die wel SF-ge-rechtigd zijn, een deel van de opleiding te laten volgen in een duale of deeltijdse vorm. Teneinde studenten te stimuleren om meer dan thans deel te nemen aan deeltijdse of duale trajecten, zal de omvang van de studieschuld worden bevroren vanaf het moment van overstap van een voltijdse naar een deeltijdse of duaal traject tot het moment van afstuderen. Hierdoor wordt vermeden dat studenten een grotere schuld opbouwen als gevolg van een langere verblijfsduur vanwege deze overstap. In aanvulling op hetgeen het HOOP 1996 meldt, namelijk dat met direct betrokkenen nagegaan zal worden hoe deze vormen van hoger onderwijs effectief te stimuleren, onderschrijven de bewindslieden de opvatting dat fiscale stimulering verderdijk kan werken en willen zij, in nauw overleg met het departement van financiën, nagaan of niet ook in het hoger beroepsonderwijs een fiscale stimulering tot de mogelijkheden behoort.

Het financieel kader

De maatregelen zoals hierboven geformuleerd betekenen voor de overheid een besparingsverlies ten opzichte van de ramingen uit het ontwerp-HOOP. Daarnaast is sprake van maatregelen waarbij de in het ontwerp-HOOP geraamde be-

sparing minder zeker is. Ter compensatie van het genoemde besparingsverlies en om deze minder zekere opbrengsten toch te realiseren, worden de daarmee gepaard gaande middelen op voorhand afgeboekt van het macro-budget voor het hbo.

Overeengekomen is dat de besparing in de studiefinanciering die het gevolg is van de bovenstaande inspanningen in mindering worden gebracht op deze afboeking van het macro-budget. Bewindslieden en hogescholen zullen nader specificeren om welke budgetreeks het zal gaan. Ook zullen zij de afboeking van het macro-budget in overleg met de HBO-Raad zo uitwerken dat de afboeking op een individuele wijze wordt toegerekend aan hogescholen. Daarbij zal elke individuele hogeschool voor zichzelf zien welke afboeking vanuit haar specifieke omstandigheden heeft plaatsgevonden. Ook een eventuele compensatie indien de volume-winst optreedt, op macro-niveau vast te stellen, zal individueel worden toegerekend. Zo zijn de voorwaarden maximaal aanwezig dat individuele hogescholen zich inspannen om de noodzakelijke volume-winst te boeken. Ook hierover zal nader overleg gevoerd worden met de HBO-Raad.

De middelen die met het instellen van het studiefonds gemeoid zijn, worden door de overheid ter beschikking gesteld. Over de wijze van allocatie van deze middelen zal nader overleg plaatsvinden waarbij in het bijzonder aan de orde is de relatie met de mbo-instroom per hogeschool. Overigens zal de omvang van het studiefonds de eerste jaren hoger moeten zijn dan in de structurele situatie, aangezien noodzakelijke verbeteringen in de relatie mbo/hbo de komende jaren hun beslag zullen krijgen.

Met het bovenstaande wordt een pakket van maatregelen gepresenteerd dat in totaliteit de opbrengst van 140 miljoen met zich meebrengt. Dit komt overeen met een besparing van het SF-volume van 21.500 SF-jaren.

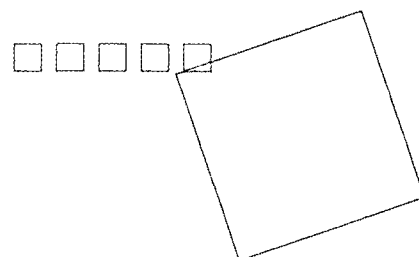
Monitoring

Het in het ontwerp-HOOP geschetste financiële kader, inclusief de hier aangegeven korting op het macro-budget, kan worden aangepast als er sprake is van majeure wijzigingen in de deelname ten opzichte van de in het ontwerp-HOOP geraamde ontwikkelingen. In dit geval is, al naar gelang de oorzaak en de richting van de afwijking, een budgetverschuiving tussen hbo en wo mogelijk. Op korte termijn zullen heldere afspraken worden gemaakt over de oorzaken die in dit verband valide en legitiem worden geacht. De op basis van de reeds gemaakte afspraken met de sector kunst voorziene daling in de deelname zal geen reden kunnen zijn voor verdere daling van het hbo-budget als geheel.

Daarenboven zijn bewindslieden en hogescholen overeengekomen het proces dat een vermindering van de gemiddelde verblijfsduur in het hbo van voltijdse studenten beoogt, te monitoren. Zij zullen hierover nadere afspraken maken.

Deze monitoring strekt zich uit over de afspraken die bewindslieden en hogescholen ter zake zijn overeengekomen in relatie tot de nagestreefde vermindering van de gemiddelde verblijfsduur alsmede over de inspanningen en resultaten die de hogescholen zowel collectief als individueel realiseren. In het geval de doelstellingen zoals die overeengekomen zijn, niet gerealiseerd worden, zal overleg gevoerd worden over hetzij aanvullende inspanningen, hetzij het alsnog overgaan tot nadere regelgeving. De monitoring is mede van belang vanwege de mogelijke toerekening van onder- of overschrijdingen op de overeengekomen besparingen naar individuele hogescholen.

Tenslotte zal een onafhankelijke externe instantie worden gevraagd zich een oordeel te vormen over de te verwachten ontwikkeling van de deelname aan het hoger onderwijs, zoals ook in de conclusies van het overleg met de universiteiten is opgenomen. De bewindslieden zullen de opdracht verstrekken óók in overleg met de HBO-Raad. Daarbij is ook de relatie mbo-hbo aan de orde waarbij het

streefperspectief is stabilisering van de doorstroom mbo-hbo.

Afspraken verblijfsduur hbo: financieel overzicht

Noodzakelijke besparing conform ontwerp-HOOP

De structurele vermindering van het aantal studenten is gelijkgesteld aan de structurele vermindering van het aantal SF-jaren en bedraagt:
21.500 SF-jaren x f 6.500,- = 140 miljoen.

De vermindering van het aantal SF-jaren, op titel van de stelselherziening ho, is structureel ingeboekt vanaf het studiejaar 2001/2002. Uitgaande van de oorspronkelijk bedoelde cursusduurbeperving tot drie jaar, betreft dit het cohort studenten dat in het studiejaar 1998/1999 instroomt. Vanaf het kalenderjaar 2002 is de besparing derhalve structureel; de besparing in het kalenderjaar 2001 bedraagt 4/12 deel daarvan:

	2001	2002	2003	2004	2005
vermindering SF-uitgaven (x mln)	-47	-140	-140	-140	-140

Deze besparing is globaal toe te rekenen aan de volgende categorieën afstuderende studenten:

vwo'ers (40%): - 8.600 SF-jaren = 56 mln
mbo'ers (60%): - 12.900 SF-jaren = 84 mln

Invulling besparing conform nieuwe afspraken

Realisatie besparing 140 miljoen op de SF-uitgaven:

1 Verwante doorstroom mbo-hbo: De SF-rechten worden, net als in het ontwerp-HOOP beperkt tot drie jaar. Dit leidt overeenkomstig het ontwerp-HOOP tot een geraamde besparing op de SF-uit-

gaven.

Het aandeel van de verwant-doorstromende mbo'ers in de totale mbo-doorstroom wordt vooralsnog aangenomen op 85%. Een nadere inventarisatie op opleidingsniveau moet uitsluitend geven of dit percentage haalbaar is.

De geraamde besparing op SF-uitgaven bedraagt derhalve:

$$12.900 \times 85\% \times f 6.500,- = -71,5 \text{ mln.}$$

2 Niet-verwante doorstroom mbo-hbo:

De SF-rechten van de niet-verwante doorstroom mbo-hbo blijven vooralsnog vier jaar. Op de langere termijn ontstaat wellicht de mogelijkheid om het onderscheid verwant/niet-verwant te laten vervallen en studenten met een mbo-vooropleiding op een gedifferentieerde manier steun uit het studiefonds te verlenen. Zolang er geen beperking van de SF-rechten tot drie jaar plaatsvindt, zal de vermindering van de SF-uitgaven beperkt blijven tot de studenten die korter dan vier jaar over hun studie doen. Dit betekent enerzijds dat de SF-besparing geringer is en anderzijds dat de besparing onzekerder is. Dit wordt afgedekt via een budgetkorting. Het gaat hier in totaliteit om een bedrag van:

$$12.900 \times 15\% \times f 6.500,- = -12,5 \text{ mln.}$$

Deze korting kan verdeeld worden in:

a een budgetkorting in verband met verminderde besparing: -9 mln.

b een budgetkorting in verband met onzekere verkorting gemiddelde verblijfsduur tot 3,7 jaar: -3,5 mln.

NB. In het geval dat de niet-verwante doorstroom groter dan 15% blijkt te zijn, zal ook de budgetkorting dienovereenkomstig hoger moeten zijn.

3 Vwo-instroom:

De SF-rechten blijven vier jaar. Dit betekent, analoog aan de niet-verwant doorstromende mbo'ers, enerzijds een geringere SF-besparing en anderzijds een meer onzekere besparing. Dit wordt afgedekt via een budgetkorting:

a een budgetkorting in verband met verminderde besparing: -40 mln.

b een budgetkorting in verband met onzekere verkorting gemiddelde verblijfsduur tot 3,7 jaar: -16 mln.

Conclusie:

De besparing van 140 miljoen wordt gerealiseerd door een vermindering van de geraamde uitgaven op de SF-begroting met 71,5 mln en door een budgetkorting op het macro-hbo-budget van in eerste instantie 68,5 mln.

	2001	2002	2003	2004	2005
initiële budgetkorting hogescholen (x mln)	-23	-68,5	-68,5	-68,5	-68,5

De verwachting is echter dat deze budgetkorting op het macro-budget beperkt kan worden door de eerdergenoemde maatregelen van de hogescholen om de verblijfsduur te verkorten, alsmede door het bevorderen van de overstap van studenten naar duale en deeltijd-trajecten of door andere inspanningen van hogescholen leidend tot een vermindering van de gemiddelde verblijfsduur in het voltijds-hbo.

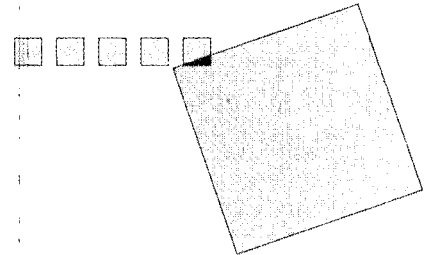
De hiermee samenhangende vermindering van SF-uitgaven zal in mindering worden gebracht op de korting op het macro-budget, tot een maximum van de totale korting (68,5 mln). Vooralsnog wordt de vermindering 'PM' gesteld; de opbrengst moet blijken uit het systeem van monitoring. Indien, bijvoorbeeld, de verblijfsduur van zowel niet-verwant doorstromende mbo'ers als vwo'ers wordt teruggebracht tot 3,7 jaar, dan bedraagt de geraamde besparing op de SF-uitgaven 19,5 mln en kan de budgetkorting beperkt blijven tot 49 mln.

Studiefonds:

Ten behoeve van het studiefonds stelt de overheid de volgende extra middelen ter beschikking:

	2002	2003	2004	2005
toevoeging aan studiefonds (x mln)	25	20	15	15

NB. De toevoeging van 15 miljoen is structureel vanaf het jaar 2004. De dekking van deze middelen zal in de desbetreffende rijksbegroting worden aangegeven.

BRIEF BESTUUR HBO-RAAD

Aan de minister en staatssecretaris van onderwijs, cultuur en wetenschappen
dr.ir. J.M.M. Ritzen en A. Nuis
Postbus 25000
2700 LZ Zoetermeer

's Gravenhage, 19 januari 1996

De afgelopen periode heeft intensief overleg plaatsgevonden tussen u en het bestuur van de HBO-Raad over de in het ontwerp-HOOP geformuleerde voornemens met betrekking tot de verblijfsduur van studenten in het hbo. De hogescholen hebben na het verschijnen van het ontwerp-HOOP hun fundamentele bezwaren tegen de in het ontwerp-HOOP geformuleerde voornemens kenbaar gemaakt. Door de hogescholen is daarbij een alternatief ontwikkeld dat zij aan u hebben voorgelegd.

In de HOOP-conclusies waarover overleg heeft plaatsgevonden in de HO-kamer van 7 december 1995 is vastgesteld dat er geen overeenstemming hierover was bereikt, doch dat nog nader overleg zou plaatsvinden. Dit overleg heeft geleid tot afspraken tussen u en het bestuur van de HBO-Raad over de verblijfsduur van studenten in het hbo en de daarmee samenhangende financiële consequenties die in de plaats treden van uw beleidsvoornemens zoals geformuleerd in het ontwerp-HOOP 1996.

De hogescholen hebben deze afspraken tijdens de algemene vergadering van de HBO-Raad van 18 januari 1996 na een lange en indringende discussie uiteindelijk aanvaard. Door de hogescholen is daarbij gewezen op de risico's van de overeengekomen afspraken.

De overeenstemming dient nadrukkelijk bezien te worden in het verlengde van de afspraken die in december 1994 en januari 1995 zijn gemaakt naar aanleiding van het regeerakkoord. De hogescholen achten zich gebonden aan deze afspraken en het is tegen deze achtergrond dat de overeenstemming die thans is bereikt dient te worden bezien.

Deze overeenstemming betekent dat de hogescholen zich gehouden achten om maximale inspanningen te verrichten om de gemiddelde verblijfsduur van in het bijzonder studenten in het hbo met een mbo- of vwo-vooropleiding verder te verminderen. Ook zullen de hogescholen zich inspannen om zowel landelijk als regionaal de inhoudelijke aansluiting met in het bijzonder het mbo te verbeteren. Vanzelfsprekend zal ook de aansluiting op havo en vwo de noodzakelijke aandacht krijgen.

Graag treden de hogescholen met u in nader overleg over de wijze waarop het hbo betrokken zal worden bij de totstandkoming van de eindtermen in het mbo. Immers, de inhoud van deze eindtermen zijn van grote betekenis met het oog op een goede aansluiting. Hetzelfde geldt vanzelfsprekend voor de besluitvorming over de totstandkoming van fiscale stimulering in het hbo in het kader van het beleid dat gericht is op de bevordering van duale trajecten in het hbo en de overige afspraken die wij met elkaar zijn overeengekomen zoals de vaststelling van verwante en niet-verwante mbo-opleidingen.

In het uitvoeringstraject zullen de hogescholen aanzienlijke inspanningen moeten verrichten. Zoals u weet is het uitgangspunt dat het huidige kwalificatieniveau onverkort gehandhaafd dient te blijven voor de hogescholen van essentiële betekenis. De hogescholen zullen, gegeven de thans gemaakte afspraken, oplossingen moeten vinden voor de spanning die kan optreden tussen dit uitgangspunt en de overeengekomen inspanning om de gemiddelde verblijfsduur te verminderen. Deze spanning zal zich bij de verwante doorstroom tussen mbo- en hbo-opleidingen in meer dan wel in

mindere mate manifesteren. Daarbij wijzen zij bijvoorbeeld op de zwaarte van de opleidingen in de sector techniek.

De overeengekomen afspraken zullen op verschillende wijze door kunnen werken naar afzonderlijke hogescholen, afhankelijk van de omvang, de onderlinge verhouding van de verschillende instroomcategorieën en het opleidingsaanbod. De relatieve zwaarte van het financiële risico kan derhalve voor de afzonderlijke hogescholen uiteenlopen.

Het studiefonds biedt de hogescholen de gelegenheid op individuele basis financiële steun te verlenen aan studenten van verwante mbo-opleidingen, teneinde het kwalificatieniveau dat is gebaseerd op 168 studiepunten zeker te stellen. Zeker in die situaties waarin bovenbedoelde spanning sterker aanwezig is, kan dit bijdragen aan een oplossing. Indien in de toekomst blijkt dat het studiefonds niet toereikend mocht zijn, is nader overleg noodzakelijk.

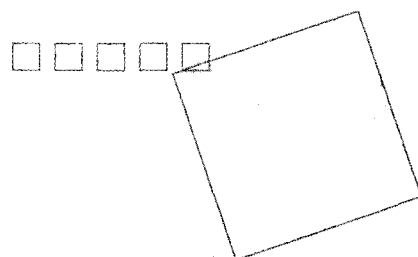
Onderdeel van onze afspraken betreft de monitoring. Het bestuur stelt u voor op korte termijn afspraken te maken over de onderdelen waarop de monitoring zich richt en de wijze waarop dit vorm zal worden gegeven. Bovengenoemde aandachtspunten dienen naar het oordeel van het bestuur in elk geval onderdeel uit te maken van de monitoring.

Het bestuur gaat er tenslotte van uit dat de specifieke uitspraken die het ontwerp-HOOP omvat met betrekking tot de verblijfsduur van studenten in het kunstonderwijs ook in het kader van de thans overeengekomen afspraken ongewijzigd blijven.

Het bestuur,

drs. A. van der Hek,
voorzitter

drs. A.B. de Graaf,
secretaris

BRIEF BESTUUR HBO-RAAD

Aan de leden van de vaste Kamercommissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

's-Gravenhage, 22 januari 1996

De afgelopen dagen heeft u in de kranten verscheidene berichten kunnen lezen over het akkoord dat de bewindslieden van OC&W en de HBO-Raad hebben bereikt over de verblijfsduur in het hbo. Aangezien de brief van de bewindslieden aan de Tweede Kamer, waarin het akkoord is verrat, pas vandaag is verzonden, zijn bepaalde berichten in de media niet volledig geweest en hebben als gevolg daarvan misverstanden kunnen ontstaan over de inhoud van het akkoord. In deze brief wil het bestuur u graag een nadere toelichting geven op de inhoud van het akkoord.

Uitgangspunt van het akkoord is dat voor alle studenten het kwalificatieniveau in het hbo gehandhaafd blijft en gebaseerd is op 168 studiepunten.

Hogescholen zullen zich wel inspannen de verblijfsduur van studenten waar mogelijk te verkorten. Ook treden voor bepaalde studenten wijzigingen op in het gebruik van studiefinancieringsrechten.

Havisten

Op goede gronden is vastgesteld dat in de regel de havisten gemiddeld vier jaar over de studie zullen moeten doen en dat het derhalve gerechtvaardigd is dat zij dienovereenkomstige studiefinancieringsrechten hebben, waarvan zij ook gebruik zullen maken.

Vwo'ers

De vwo'ers hebben meer opleiding van een hoger niveau gehad dan de havisten.

Dat moet redelijkerwijs gevolgen hebben voor de tijd, die de vwo'ers in het hbo nodig hebben voor het behalen van het diploma. De hogescholen zullen zich dan ook inspannen de gemiddelde verblijfsduur te verkorten met zes maanden ten opzichte van de huidige verblijfsduur. De vwo'ers blijven recht houden op vier jaar studiefinanciering (eventueel aangevuld met een periode van drie jaar lening). In tegenstelling tot het oorspronkelijke voorstel van de bewindslieden in het ontwerp-HOOP is er met het akkoord voor vwo'ers een reële keuze tussen een hbo-opleiding en een wo-opleiding. Het aanvankelijke voordeel dat zij zouden krijgen wanneer zij eerst naar het wo zouden gaan met vier jaar studiefinanciering en vervolgens naar het hbo, is weggenomen.

Mbo'ers

Net als voor havisten en vwo'ers geldt dat de mbo'ers, indien nodig, kunnen beschikken over vier jaar studiefinanciering. Aan mbo'ers die doorstromen naar een 'verwante' hbo-opleiding wordt in de regel door de hogeschool een vrijstelling verleend, die overeenkomt met 42 studiepunten. Deze studenten krijgen drie jaar studiefinanciering volgens de regels van de prestatiebeurs en gedurende een bepaalde periode uit het studiefonds tot maximaal een jaar, wanneer blijkt dat de verstrekte vrijstellingen niet gerealiseerd kunnen worden. Aan mbo'ers die doorstromen naar een 'niet-verwante' hbo-opleiding kan deze vrijstelling van 42 studiepunten niet worden verleend. Zij hebben recht op vier jaar studiefinanciering. Voor deze laatste groep zullen de hogescholen zich inspannen om de gemiddelde verblijfsduur te beperken. De toekenning uit het studiefonds behoort tot de bevoegdheid van de hogeschool. De middelen van het studiefonds worden beschikbaar gesteld door de minister. Daarvoor is in de eerste twee jaar, in 2002 en in 2003, 25 miljoen gulden respectievelijk 20 miljoen gulden beschikbaar, en vervolgens 15 miljoen structureel. Of dat toereikend is zal moeten blijken tijdens de monitoring van de uitvoering van het akkoord. De verwachting dat mbo'ers die een ver-

wante opleiding in het hbo volgen vrijstellingen kunnen krijgen, berust erop dat het mbo in tegenstelling tot havo en vwo, evenals het hbo, beroepsonderwijs is. Voor vele mbo-opleidingen zijn er aanvullende hbo-opleidingen. Bij een goede inrichting van het totale traject mbo - hbo moet een verblijfsduurwinst te boeken zijn.

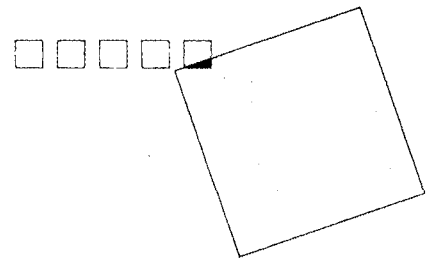
De bewindslieden en de HBO-Raad zijn overeengekomen dat wanneer de aansluiting mbo-hbo verbetert, gesproken kan worden over de relevantie van het onderscheid verwante en niet-verwante opleidingen. Daarbij zal nadrukkelijk aandacht moeten worden besteed aan de relatie van de aansluitingsproblematiek mbo-hbo met het streven de sociale mobiliteit van specifieke doelgroepen te bevorderen. Tijdens de monitoring van de uitvoering van het akkoord zal ook gekeken moeten worden naar de aansluiting mbo-hbo in relatie tot de zwaarte van de opleidingen.

Duaal en deeltijd onderwijs

In het door de HBO-Raad gepresenteerde alternatief voor de voorstellen van de bewindslieden in het ontwerp-HOOP is met name gewezen op het stimuleren van deeltijdonderwijs en duaal onderwijs (combinaties van leren en werken). Door deze onderwijsvormen aantrekkelijk te maken, kan de aanspraak op studiefinanciering worden beperkt. Om studenten te bewegen de overstap te maken naar deeltijd- en duaal onderwijs is met de bewindslieden overeengekomen dat de studieschuld van de overstappende student zal worden bevroren tot aan het moment van afstuderen. Over deze periode zal geen rente over de uitstaande schuld worden berekend. Bovendien zal worden nagegaan met welke belastingsmaatregelen het duale onderwijs kan worden gestimuleerd.

Financiële risico's

Van de 140 miljoen gulden die de bewindslieden vanaf 2002 op de studiefinanciering in het hbo wensen te bezuinigen zal bijna de helft worden gerealiseerd door de studenten die vanuit het mbo een verwante hbo-opleiding volgen, drie jaar recht op studiefinanciering

te verlenen, afgezien van het recht op studiefonds. Doordat vwo'ers en mbo'ers in een niet-verwante hbo-opleiding recht blijven houden op vier jaar studiefinanciering dient 68,5 miljoen gulden elders te worden gevonden. Dit bedrag zullen de hogescholen realiseren door zich in te spannen de gemiddelde verblijfsduur van studenten te beperken en door het deeltijd en duaal onderwijs te stimuleren. Mocht door de verkorting van de gemiddelde verblijfsduur het te bezuinigen bedrag op de studiefinanciering niet volledig worden gehaald, dan dragen de hogescholen het financiële risico.

De hogescholen hebben donderdag 18 januari tijdens de algemene vergadering van de HBO-Raad ingestemd met het resultaat van het intensieve overleg tussen de bewindslieden en de HBO-Raad. Daarbij hebben de hogescholen aandacht gevraagd voor de aanzienlijke inspanning die van hun gevergd wordt om bij het terugbrengen van de gemiddelde verblijfsduur van studenten het niveau van de hbo-opleiding te handhaven. Ook hebben zij gewezen op de financiële risico's voor de hogescholen die uit dit resultaat voortvloeien. De hogescholen dringen er dan ook op aan deze aandachtspunten onderdeel te laten zijn van de monitoring van het uitvoeringstraject die de bewindslieden en de HBO-Raad zijn overeengekomen.

Met bovenstaande uiteenzetting hoopt het bestuur u voldoende te hebben geïnformeerd. Voor de toekomst stelt de HBO-Raad het zeer op prijs het vruchtbare contact dat het bestuur met u heeft gehad over het ontwerp-HOOP, voort te zetten.

Namens het bestuur,

drs. A.B. de Graaf, secretaris

□ Collegegeldbepalingen

Het wetsvoorstel dat hieronder is afgedrukt, zal bij inwerkingtreding verregaande consequenties hebben voor de hoogte van het collegegeld. Niet alleen wordt het collegegeld de komende drie jaar met in totaal f 500,- verhoogd, ook zal de hogeschool voor bepaalde studenten de hoogte van het collegegeld zelf kunnen vaststellen. De huidige bepalingen inzake de inschrijvingsduur zullen vervallen. Het wetsvoorstel is al door de Tweede Kamer aanvaard, en ligt thans voor bij de Eerste Kamer.

Voor voltijdstudenten met studiefinanciering wordt het collegegeld met ingang van het studiejaar 1996/1997 met f 150,- verhoogd tot f 2400,-; een jaar later volgt een verhoging met f 175,- tot f 2575,-.

Het voornemen bestaat voor het studiejaar 1998/1999 het collegegeld opnieuw te verhogen met f 175,- tot f 2750,-. Of de verhogingen in 1997 en 1998 doorgaan, is afhankelijk van het oordeel van de Tweede Kamer over de inspanningen van de instellingen ter verbetering van de kwaliteit en studeerbaarheid.

In het wetsvoorstel wordt aangegeven voor welke studenten de hogeschool de hoogte van het collegegeld zelf mag vaststellen. In het algemeen wordt dit afhankelijk gesteld van de vraag of de student studiefinanciering geniet. Overigens bedraagt dit collegegeld minimaal het wettelijk vastgestelde collegegeld.

Voor de volgende categorieën studenten mag de hogeschool zelf het collegegeld vaststellen:

1 De student die zich inschrijft voor een voltijdse opleiding en geen studiefinanciering geniet. De hogeschool mag het collegegeld verhogen met ingang van het door de hogeschool te bepalen tijdstip.

2 De student die zich inschrijft voor een voltijdse opleiding en geen studiefinanciering geniet, omdat hij de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt. Zodra de student 18 jaar wordt en niet uiterlijk in de derde maand volgend op de maand waarin hij de leeftijd van 18 jaar bereikt, studiefinanciering mag de hogeschool het collegegeld verhogen met ingang van de maand volgend op die waarin hij 18 jaar is geworden, tenzij de student vóór de vierde maand volgend op die waarin

de student de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, is overleden of is uitgeschreven.

3 De student die zich inschrijft voor de eerste maal voor een voltijdse opleiding, wel 18 jaar of ouder is, maar in de derde maand volgend op de inschrijving geen studiefinanciering geniet en verklaard heeft daarop geen aanspraak te zullen maken. De hogeschool mag het collegegeld verhogen met ingang van de datum van inschrijving, tenzij de student vóór de vierde maand volgend op de inschrijving is overleden of is uitgeschreven.

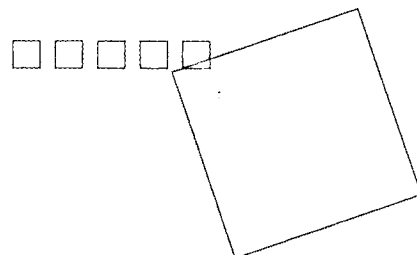
4 De student die zich inschrijft voor een voltijdse opleiding, maar tijdens het studiejaar op een bepaald moment niet meer dan 12 maanden aanspraak heeft op studiefinanciering. De hogeschool mag het collegegeld verhogen met ingang van de maand volgend op de maand waarin de student heeft opgehouden aanspraak te hebben op meer dan 12 maanden studiefinanciering, tenzij de student is overleden of uitgeschreven.

5 De student die zich inschrijft voor een voltijdse opleiding, en op dat moment studiefinanciering geniet, maar op een bepaald moment tijdens het studiejaar geen studiefinanciering meer geniet. Wanneer de student verzoekt de studiefinanciering te beëindigen, mag de hogeschool het collegegeld verhogen met ingang van de datum van inschrijving, tenzij de student is overleden of is uitgeschreven. Wanneer de student geen aanspraak op studiefinanciering meer heeft, mag de hogeschool het collegegeld verhogen met ingang van de maand volgend op de maand waarin geen aanspraak op studiefinanciering meer bestaat.

Het collegegeld voor deeltijdstudenten wordt verlaagd van f 1700,- tot f 1250,-, maar de hogeschool mag dit wettelijk vastgestelde collegegeld naar eigen inzicht verhogen.

Voortaan mag de hogeschool de hoogte van het examengeld voor extraneï zelf vaststellen.

De mogelijkheid tot inschrijving als auditor vervalt. Voortaan mag een student zich onbeperkt inschrijven. Tegelijkertijd wordt de mogelijkheid voor een student om zich tussentijds uit te schrijven, verruimd.

Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en de Wet op de studiefinanciering, houdende aanpassing van de collegegeldbepalingen en de afschaffing van verblijfsduurbepalingen

GEWIJZIGD VOORSTEL VAN WET

16 november 1995

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat van het stelsel van de studiefinanciering een regulerende werking uitgaat op de verblijfsduur van studerenden in het hoger onderwijs, dat als gevolg daarvan niet langer de behoefte bestaat aan afzonderlijke wettelijke bepalingen die die verblijfsduur regelen of beïnvloeden, en dat het gewenst is de mogelijkheid voor instellingen om zelf de hoogte van de onderwijsbijdrage te bepalen te verruimen; dat het voorts, gelet op de beperkte overheidsmiddelen, noodzakelijk is het wettelijk voltijds collegegeld te verhogen, welke verhoging in drie fasen zal worden ingevoerd en wel zodanig dat de volledige verhoging in het studiejaar 1998-1999 zal worden bereikt;

dat in verband daarmee wijzigingen van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, alsmede de Wet op de studiefinanciering, noodzakelijk is; Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL 1

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1.1 wordt als volgt gewijzigd:

- 1 Het tweede lid vervalt; de lidaanduiding van het eerste lid vervalt.
- 2 Onderdeel n vervalt.
- 3 De onderdelen o tot en met r worden verletterd tot n tot en met q.

B

In artikel 1.9, derde lid, onderdelen f en g, vervalt telkens ', auditoren'.

C

In het opschrift van hoofdstuk 7, titel 3, vervalt ', auditoren'.

D

Artikel 7.32 wordt als volgt gewijzigd:

- 1 In het eerste lid vervalt ', auditoren'.
- 2 Het tweede lid komt als volgt te luiden:
  - 2 In afwijking van het eerste lid is inschrijving aan de Open Universiteit uitsluitend mogelijk als student.
- 3 In het vierde lid vervalt de derde volzin.

E

Artikel 7.33, tweede lid, komt te luiden:

- 2 Alvorens tot inschrijving als student voor een voltijdse opleiding aan een universiteit of hogeschool over te gaan, verzoekt het instellingsbestuur om informatie bij de Informatie Beheer Groep over de vraag of betrokkene daadwerkelijk studiefinanciering op grond van hoofdstuk II van de Wet op de studiefinanciering geniet en of betrokkene in dat geval nog meer dan 12 maanden aanspraak op studiefinanciering heeft.

F

In artikel 7.34, derde lid, vervalt 'en auditoren'.

G

Artikel 7.35 vervalt.

H

Artikel 7.37 wordt als volgt gewijzigd:

- 1 Het eerste lid komt als volgt te luiden:

1 De inschrijving staat open voor degene die voldoet aan de in titel 2 van dit hoofdstuk gestelde eisen, onverminderd artikel 7.9, vierde lid, en met dien verstande dat de inschrijving als extraneus uitsluitend openstaat, indien naar het oordeel van het instellingsbestuur de aard of het belang van het onderwijs zich daartegen niet verzet.

2 In het derde lid vervalt 'of auditor'.

I

De artikelen 7.38 tot en met 7.41 vervallen.

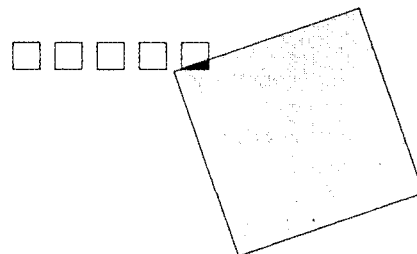
J

Artikel 7.42 komt te luiden:

Artikel 7.42 Procedure beëindiging inschrijving

1 Op het verzoek van degene die is ingeschreven voor een opleiding aan een universiteit of hogeschool:

- a wordt de inschrijving voor het desbetreffende studiejaar door het instellingsbestuur beëindigd met ingang van de maand volgend op die waarin het afsluitend examen van de desbetreffende opleiding met goed gevolg is afgelegd;
- b wordt in geval van ziekte of bijzondere familie-omstandigheden, ter beoordeling van het instellingsbestuur, de inschrijving voor het desbetreffende studiejaar door het instellingsbestuur beëindigd met ingang van de maand volgend op de tweede hele maand waarin betrokkene niet aan het onderwijs heeft kunnen deelnemen;
- c wordt de inschrijving tijdens het eerste jaar van inschrijving voor de propedeutische fase beëindigd met ingang van de tweede hele maand volgend op de maand waarin dat bestuur het verzoek heeft ontvangen;
- d wordt de inschrijving beëindigd met ingang van de eerste maand volgend op de maand waarin het verzoek tot beëindiging van de inschrijving is ontvangen, indien de student als gevolg van de inrichting van de opleiding wat betreft de volgtijdelijkheid van praktische oefeningen alsmede de momenten waarop deze gevolgd kunnen worden, gedurende enige tijd geen onderwijs kan volgen;
- e wordt, ter beoordeling van het instellingsbestuur, de inschrijving voor het des-

betreffende studiejaar door het instellingsbestuur beëindigd met ingang van de tweede hele maand volgend op de maand waarin betrokkene het verzoek heeft gedaan.

2 Het instellingsbestuur stelt regels van procedurele aard vast met betrekking tot de toepassing van dit artikel.

K

Artikel 7.43 komt te luiden als volgt:

Artikel 7.43 Collegegeld voor voltijdse opleidingen

- 1 Voor de inschrijving als student voor een voltijdse opleiding aan een universiteit of hogeschool is een collegegeld verschuldigd van f 2.750,- door degene:
  - a die op de ingangsdatum van de inschrijving de leeftijd van 18 jaren nog niet heeft bereikt, dan wel
  - b die de leeftijd van 18 jaren heeft bereikt en studiefinanciering geniet uit hoofde van de Wet op de studiefinanciering, een en ander met inachtneming van het tweede en derde lid.
- 2 Ten aanzien van degene die zich voor de eerste maal inschrijft en die niet voldoet aan het eerste lid onder b, doch verklaart aanspraak te zullen maken op studiefinanciering uit hoofde van de Wet op de studiefinanciering, past het instellingsbestuur het eerste lid voorlopig toe. De desbetreffende student is in de gelegenheid uiterlijk in de derde maand volgende op zijn inschrijving te voldoen aan het eerste lid onder b.
- 3 Het tweede lid is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de student die in de loop van het studiejaar de leeftijd van 18 jaren bereikt, met dien verstande dat de student tot uiterlijk in de derde maand, volgende op die waarin hij de leeftijd van 18 jaren bereikt, in de gelegenheid wordt gesteld studiefinanciering te verwerven.
- 4 Voor de inschrijving als student voor een voltijdse opleiding aan een universi-

teit of hogeschool stelt het instellingsbestuur het collegegeld vast ten aanzien van:

- a degene voor wie het eerste lid niet van toepassing is,
  - b de student die niet heeft voldaan aan het tweede of derde lid, tenzij die student vóór het in die leden bedoelde tijdstip is overleden of met toepassing van artikel 7.42 is uitgeschreven.
  - c De student die niet meer dan 12 maanden aanspraak heeft op studiefinanciering op grond van hoofdstuk II van de Wet op de studiefinanciering, tenzij die student is overleden of met toepassing van artikel 7.42 is uitgeschreven, en
  - d de student die heeft opgehouden te voldoen aan het eerste lid, onder b, tenzij die student is overleden of met toepassing van artikel 7.42 is uitgeschreven.
- Het collegegeld bedraagt ten minste f 2.750,-.
- 5 Het instellingsbestuur draagt tijdig voor de aanvang van het studiejaar zorg voor openbaarmaking van de op grond van het vierde lid vastgestelde bedragen en stelt regels van procedurele aard vast met betrekking tot de toepassing van het vierde lid.

L

Artikel 7.44 komt te luiden als volgt:
Artikel 7.44 Collegegeld voor deeltijdse opleidingen

- 1 Voor de inschrijving als student voor een deeltijdse opleiding aan een universiteit of hogeschool stelt het instellingsbestuur het collegegeld vast. Het collegegeld bedraagt ten minste f 1250,-.
- 2 Artikel 7.43, vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

M

Artikel 7.45 komt als volgt te luiden:
Artikel 7.45 Examengeld extraneus

- 1 Voor de inschrijving als extraneus is een door het instellingsbestuur vast te stellen examengeld verschuldigd.
- 2 Artikel 7.43, vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

N

In artikel 7.46, eerste lid, wordt 'in de artikelen 7.43 tot en met 7.45 genoemde bedragen' vervangen door: in de artikelen

7.43, eerste en vierde lid, 7.44, eerste lid, en 7.45, eerste lid, bedoelde bedragen.

O

In artikel 7.47 wordt voor de bestaande tekst het cijfer 1 geplaatst. Toegevoegd worden een tweede tot en met zesde lid, luidende:

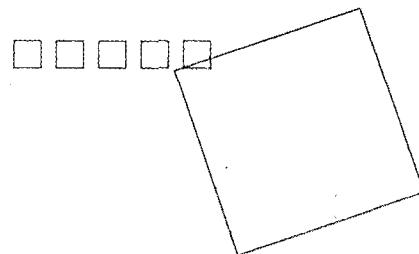
- 2 De belanghebbende, bedoeld in artikel 7.43, vierde lid, onder a, en in artikel 7.44, eerste lid, is collegegeld verschuldigd met ingang van het door het instellingsbestuur te bepalen tijdstip.
- 3 De student, bedoeld in artikel 7.43, vierde lid, onder b, die in de loop van het studiejaar de leeftijd van 18 jaren bereikt, is het door het instellingsbestuur vastgestelde collegegeld verschuldigd met ingang van de maand volgende op die waarin hij die leeftijd bereikt.
- 4 Onverminderd het derde lid is de student, bedoeld in artikel 7.43, vierde lid, onder b, alsmede de student, bedoeld in artikel 7.43, vierde lid, onder d, het door het instellingsbestuur vastgestelde collegegeld verschuldigd, berekend over de termijn waarvoor hij was ingeschreven.
- 5 In afwijking van het vierde lid is de student niet eerder het door het instellingsbestuur vastgestelde collegegeld verschuldigd, dan met ingang van de maand volgende op de maand waarin voor hem de toepasselijkheid van artikel 7.43, eerste lid, onder b, is komen te vervallen, indien dat vervallen wordt veroorzaakt door het verlies van iedere aanspraak op studiefinanciering ingevolge de Wet op de studiefinanciering.
- 6 De student, bedoeld in artikel 7.43, vierde lid, onder c, is het door het instellingsbestuur vastgestelde collegegeld verschuldigd met ingang van de maand, volgende op de maand waarin die student heeft opgehouden aanspraak te hebben op meer dan 12 maanden studiefinanciering op grond van hoofdstuk II van de Wet op de studiefinanciering.

P

De artikelen 7.48 en 7.49 komen als volgt te luiden:

Artikel 7.48 Vermindering en vrijstelling wettelijk collegegeld

- 1 Vermindering of vrijstelling van het collegegeld, bedoeld in artikel 7.43, eerste

lid, vindt plaats in de gevallen en op de wijze als omschreven in het tweede tot en met het vierde lid.

2 Het collegegeld wordt met een twaalfde deel voor elke maand dat betrokkene niet is ingeschreven, verminderd:

- a voor degene die in de loop van het studiejaar wordt ingeschreven;
- b voor degene die is ingeschreven voor een opleiding aan een universiteit of hogeschool, en wiens inschrijving op zijn verzoek in de loop van het studiejaar door of namens het instellingsbestuur is beëindigd op grond van artikel 7.42, eerste lid, onder b, c, d of e, en die in de loop van hetzelfde studiejaar opnieuw voor een opleiding wenst te worden ingeschreven.

3 Degene die is ingeschreven voor een opleiding aan een universiteit of hogeschool dan wel aan een instelling van wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel XIII van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs (Stb. 1975, 729), of degene die voor het volgen van uit de openbare kas bekostigd onderwijs les- of cursusgeld verschuldigd is op grond van de Les- en cursusgeldwet, en die in plaats daarvan, onderscheidenlijk daarnaast of in plaats daarvan, in hetzelfde studiejaar wenst te worden ingeschreven en daarvoor een hoger collegegeld is verschuldigd dan de reeds voldane bijdrage, is voor de tweede inschrijving een collegegeld verschuldigd, dat het verschil bedraagt tussen de reeds voldane bijdrage en het bedoelde, hogere collegegeld.

4 Degene die is ingeschreven voor een opleiding aan een universiteit of hogeschool dan wel een instelling van wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel XIII van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs (Stb. 1975, 729), of degene die voor het volgen van uit de openbare kas bekostigd onderwijs les- of cursusgeld verschuldigd is op grond van de Les- en cursusgeldwet, en

die daarnaast, onderscheidenlijk daarnaast of in plaats daarvan, in hetzelfde studiejaar wenst te worden ingeschreven, voor welke inschrijving een collegegeld is verschuldigd, dat lager is dan of gelijk is aan de reeds voldane bijdrage, wordt voor de tweede inschrijving vrijgesteld van het betalen van collegegeld.

Artikel 7.49 Terugbetaling wettelijk collegegeld

1 Terugbetaling van het collegegeld, bedoeld in artikel 7.43, eerste lid, vindt plaats in de gevallen en op de wijze als omschreven in het tweede tot en met vierde lid.

2 Met ingang van de maand, volgend op die waarin het afsluitend examen van een opleiding met goed gevolg is afgelegd, wordt voor elke maand die in dat studiejaar nog resteert, een tiende gedeelte van het betaalde collegegeld terugbetaald. Voor de toepassing van de voorgaande volzin tellen de laatste twee maanden van het studiejaar niet mee.

3 Indien de inschrijving van degene op wiens schriftelijk verzoek in de loop van het studiejaar door of namens het instellingsbestuur wordt beëindigd op grond van artikel 7.42, eerste lid, onder b, c, d of e, wordt met ingang van de maand waarin de inschrijving wordt beëindigd, voor elke maand die in dat studiejaar nog resteert, een twaalfde gedeelte van het betaalde collegegeld terugbetaald.

4 Indien een student in de loop van het studiejaar is overleden, wordt voor elke daaropvolgende maand van het studiejaar na diens overlijden, een twaalfde gedeelte van het betaalde collegegeld terugbetaald.

5 De in dit artikel bedoelde terugbetaling geschiedt overeenkomstig door het instellingsbestuur vast te stellen regels van procedurele aard.

Q

Artikel 7.51 wordt als volgt gewijzigd:

1 Het opschrift komt te luiden:

Artikel 7.51 Financiële ondersteuning studenten

2 Het eerste lid komt te luiden:

1 Het instellingsbestuur van een universiteit of hogeschool kan voorzieningen treffen ter financiële ondersteuning ten

behoefte van een student die op grond van artikel 17a, tweede en volgende leden, van de Wet op de studiefinanciering geen aanspraak kan maken op studiefinanciering op de voet van de artikelen 15 tot en met 16a van de Wet op de studiefinanciering, indien de student door bijzondere omstandigheden het afsluitend examen van de opleiding waarvoor hij is ingeschreven, niet met goed gevolg heeft afgelegd. De in de voorgaande volzin bedoelde voorzieningen zijn zodanig dat de betrokkene, in aanmerking genomen zijn specifieke omstandigheden, daardoor in redelijkheid in staat wordt gesteld zijn studie met het oog op het afleggen van het in die volzin bedoelde examen voort te zetten.

R

Artikel 7.52 wordt als volgt gewijzigd:

1 In het eerste lid komt onderdeel a als volgt te luiden:

a de instellingsbesturen, dat van de Open Universiteit daaronder niet begrepen, op hun verzoek de noodzakelijke informatie te verstrekken over de inschrijving van hen die wensen te worden ingeschreven dan wel zijn ingeschreven aan een instelling.

2 In het eerste lid, onderdeel b, vervalt 'inschrijvingsduur, de'.

3 In het vijfde lid wordt na 'De instellingsbesturen' telkens ingevoegd: van universiteiten en hogescholen.

4 In het vijfde lid wordt ', auditor of extraneus' vervangen door: of extraneus.

S

Artikel 7.53 wordt als volgt gewijzigd:

1 In het eerste en tweede lid, eerste volzin, wordt 'studenten en auditoren' telkens vervangen door: studenten.

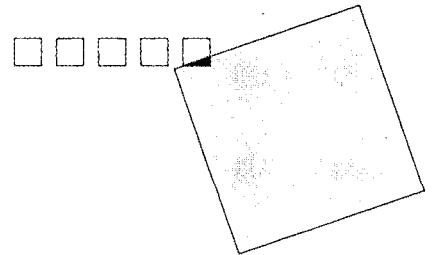
2 In het tweede lid, derde volzin, wordt 'student of auditor' vervangen door: student.

T

Artikel 7.54 wordt als volgt gewijzigd:

1 In het eerste lid wordt 'studenten en auditoren' telkens vervangen door: studenten.

2 In het tweede lid wordt 'student of auditor' vervangen door: student.

U

Artikel 7.56 wordt als volgt gewijzigd:

1 In het eerste lid onder b, wordt 'studenten en auditoren' vervangen door: studenten.

2 In het tweede lid vervalt 'als student of auditor'.

V

Artikel 9.7 wordt als volgt gewijzigd:

1 Aan het eind van onderdeel f vervalt het woord 'en'.

2 Onder vervanging van de punt achter onderdeel g door een komma, wordt een onderdeel h toegevoegd, luidende:

h de vaststelling van het collegegeld, bedoeld in de artikelen 7.43, vierde lid, en 7.44, eerste lid, de vaststelling van het examengeld, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, alsmede de vaststelling van de regels, bedoeld in de artikelen 7.43, vijfde lid, en 7.49, vijfde lid.

W

Artikel 10.21 wordt als volgt gewijzigd:

1 Aan het eind van onderdeel dd vervalt het woord 'en'.

2 Onder verlettering van onderdeel ee tot ff wordt een nieuw onderdeel ee ingevoegd, luidende:

ee. de vaststelling van het collegegeld, bedoeld in de artikelen 7.43, vierde lid, en 7.44, eerste lid, de vaststelling van het examengeld, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, alsmede de vaststelling van de regels, bedoeld in de artikelen 7.43, vijfde lid, en 7.49, vijfde lid, en

X

In artikel 15.2 wordt 'gelijk aan het voor inschrijving als auditor verschuldigde bedrag' vervangen door: die door het instellingsbestuur wordt vastgesteld:

a met toepassing van artikel 7.43, vierde en vijfde lid, indien het deelname aan een voltijdse opleiding betreft,
b met toepassing van artikel 7.44, eerste

en tweede lid, indien het deelname aan een deeltijdse opleiding betreft, of c met toepassing van artikel 7.50, eerste en tweede lid, indien het deelname aan een opleiding aan de Open Universiteit betreft.

Y

In artikel 16.3 vervalt het eerste lid en worden het tweede en derde lid vernummerd tot eerste en tweede lid.

Z

In artikel 16.9, eerste lid, wordt 'artikel 16.3, derde lid' vervangen door: artikel 16.3, tweede lid.

AA

In artikel 16.16, vierde lid, vervalt de laatste volzin.

BB

Artikel 16.32 wordt als volgt gewijzigd:

- 1 Het opschrift komt te luiden: Extraneusinschrijving bij lerarenopleidingen.
- 2 De lidaanduiding voor het eerste lid vervalt.
- 3 Het tweede lid vervalt.
- 4 In dit artikel vervalt 'of als auditor'.

CC

De inhoudsopgave wordt als volgt gewijzigd:

- 1 In het opschrift van hoofdstuk 7, titel 3, vervalt ', auditoren'.
- 2 De artikelen 7.35 en 7.38 tot en met 7.41 vervallen te zamen met het opschriften daarvan.
- 3 In het opschrift van artikel 7.42 vervalt '; onderbreking verbruik inschrijvingsduur'.
- 4 Het opschrift van artikel 7.43 komt te luiden: Collegegeld voor voltijdse opleidingen.
- 5 Het opschrift van artikel 7.44 komt te luiden: Collegegeld voor deeltijdse opleidingen.
- 6 Het opschrift van artikel 7.48 komt te luiden: Vermindering en vrijstelling wettelijk collegegeld.
- 7 Het opschrift van artikel 7.49 komt te luiden: Terugbetaling wettelijk collegegeld.
- 8 Het opschrift van artikel 7.51 komt te luiden: Financiële ondersteuning studenten.
- 9 Het opschrift van artikel 16.32 komt te

luiden: Extraneusinschrijving bij lerarenopleidingen.

ARTIKEL II

De Wet op de studiefinanciering wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

- 1 In het tweede lid, wordt 'de studie zonder onderbreking voortzet' vervangen door: zonder onderbreking studiefinanciering als bedoeld in dit hoofdstuk geniet.
- 2 Het derde lid vervalt.

B

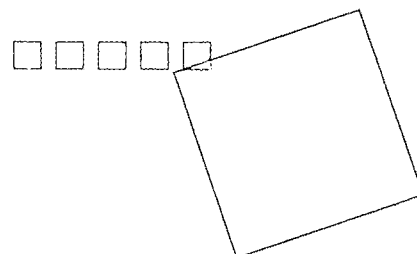
Artikel 9 wordt als volgt gewijzigd:

- 1 Onderdeel a van het derde lid vervalt. De onderdelen b en c worden verletterd tot a en b.
- 2 Het vijfde en het zesde lid vervallen.
- 3 In het negende lid vervalt ', auditor'.

C

Artikel 17a wordt als volgt gewijzigd:

- 1 In het tweede lid, eerste volzin, vervalt de zinsnede 'wegens het volgen van een studie aan een in de bijlage bij de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek genoemde, dan wel aan een op grond van artikel 6.9 van die wet aangewezen instelling voor hoger onderwijs,'.
- 2 Aan het tweede lid wordt een volzin toegevoegd, luidende: De vorige volzin en het derde lid zijn uitsluitend van toepassing op een studie aan een in de bijlage bij de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek genoemde, dan wel aan een op grond van artikel 6.9 van die aangewezen wet instelling voor hoger onderwijs.
- 3 In het derde lid, onderdeel c, wordt 'die wordt gevolgd gelijktijdig met het onderwijs' vervangen door: die, blijkens het onderwijs- en examenprogramma, wordt gevolgd in combinatie met het onderwijs.
- 4 Het vierde lid, onderdeel c, komt te luiden:
c 1¼ jaar voor elke 42 studiepunten of het equivalent daarvan, waarmee de studielast van een opleiding godgeleerdheid, van een opleiding gericht op een godsdienstig of levensbeschouwelijk ambt aan

een bijzondere instelling voor wetenschappelijk onderwijs, dan wel van een op grond van artikel 6.9 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek aangewezen wetenschappelijk theologische opleiding, de 168 studiepunten of het equivalent daarvan, overschrijdt, zoals blijkt uit een verklaring van het bestuur van de rechtspersoon waarvan de instelling uitgaat, met dien verstande dat de totale verlenging ten hoogste 2½ jaar bedraagt; de studerende dient die verklaring aan de Informatie Beheer Groep te verstrekken.

- 5 In het zesde lid wordt 'tweede lid' vervangen door: derde lid.
- 6 Het zevende lid komt te luiden:
- 7 De Informatie Beheer Groep verlengt op verzoek van de studerende de periode van 5 jaren, genoemd in het tweede lid, eenmalig met 12 maanden, indien die studerende, blijkens gedagtekende verklaringen van een geneeskundige en van het bestuur van de onderwijsinstelling waar hij is ingeschreven, als gevolg van een lichamelijke, zintuiglijke of andere functiestoornis niet in staat is het afsluitend examen binnen die periode van 5 jaren met goed gevolg af te ronden.

D

Artikel 17b wordt als volgt gewijzigd:

- 1 In het tweede en het derde lid wordt na 'de onderdelen c en j,' telkens ingevoegd: benevens, voor zover het van een bijzondere instelling uitgaande opleidingen godgeleerdheid dan wel van een zodanige instelling uitgaande opleidingen gericht op een godsdienstig of levensbeschouwelijk ambt betreft, de onderdelen a en b.,
- 2 In het derde lid vervalt de zinsnede 'voor zover het hoger onderwijs betreft,'.

E

Voor artikel 32 wordt een artikel 31g ingevoegd luidende:

Artikel 31g Toekenning van f 0,00 i.p.v. lening

Indien een studerende aanspraak heeft op studiefinanciering en hij aan de Informatie Beheer Groep verzoekt om hem een bedrag van f 0,00 in plaats van een lening toe te kennen, wordt dat verzoek ingewilligd. Hij geldt dan voor de periode waarop die toekenning betrekking heeft als studiefinancieringsgenietende.

F

De inhoudsopgave wordt als volgt gewijzigd:

Voor artikel 32 wordt een artikel 31g ingevoegd, luidende:

Artikel 31g Toekenning van een lening van f 0,00.

ARTIKEL III

De Wet van 7 juli 1988 (Stb. 334) wordt ingetrokken.

ARTIKEL IV

In afwijking van artikel 7.43, eerste lid en vierde lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek is het bedrag van het collegegeld onderscheidenlijk het minimumbedrag van het collegegeld:

a f 2400,- wat betreft het studiejaar 1996-1997, en

b f 2575,- wat betreft het studiejaar 1997-1998.

ARTIKEL V

Artikel 7.43, vierde lid, onder c, is niet van toepassing ten aanzien van de studerende die valt onder artikel V van de Wet van 29 mei 1991, Stb. 281 (Heroriëntering WSF I).

ARTIKEL VI

1 Ten aanzien van de studerende die valt onder artikel V van de Wet van 29 mei 1991, Stb. 281, (Heroriëntatie WSF I), blijft artikel 9, vijfde lid, aanhef en onderdeel b, van de Wet op studiefinanciering van kracht, met dien verstande dat de in dat onderdeel b bedoelde perioden worden verlengd op de voet van het tweede en derde lid.

2 De perioden, bedoeld in artikel 9, vijfde lid, onderdeel b, van de Wet op de studiefinanciering, worden ten behoeve van degene die voor het volgen van een opleiding, bedoeld in artikel 7.4, vierde lid, eerste volzin, en vijfde lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek is ingeschreven als student in de zin van die wet, verlengd. Die verlenging bedraagt voor elke 42 studiepunten 1 jaar en zes maanden.

3 Ten aanzien van de studerende die als gevolg van een lichamelijke, zintuiglijke of andere functiestoornis niet in staat is het afsluitend examen binnen de voor hem volgens het eerste en tweede lid geldende periode met goed gevolg af te ronden, vindt een verlenging van die periode plaats met overeenkomstige toepassing van artikel 17a, zevende lid, van de Wet op de studiefinanciering.

ARTIKEL VII

De tekst van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt in het Staatsblad geplaatst.

ARTIKEL VIII

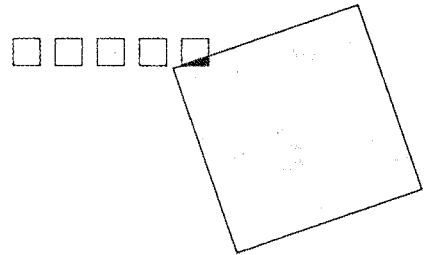
Deze wet treedt in werking met ingang van 1 september 1996.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven,

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

□ Spaarpuntenregeling WSF

De minister heeft het akkoord, dat hij met de studentenorganisaties heeft gesloten over de ruimte voor een spaarregeling voor studiepunten, neergelegd in een ontwerp-algemene maatregel van bestuur, die voor advies is voorgelegd aan de Raad van State. Beoogd is de regeling te doen gaan gelden voor studiepunten die vanaf het cursusjaar 1995-1996 zijn behaald. In de brief van 3 januari licht de minister toe hoe hij de invulling voorstelt te regelen. Voor de instelling is het van belang, dat de student uiterlijk drie maanden na het behalen van het aantal studiepunten een aanvraag bij de Informatie Beheer Groep moet gaan indienen, voorzien van een gewaarmerkte verklaring van de betrokken instelling(en).

Aan het bestuur van de HBO-Raad
Postbus 123
2501 CC Den Haag

Hierbij deel ik u mede dat op 22 december 1995 de ministerraad akkoord is gegaan met de adviesaanvraag aan de Raad van State met betrekking tot de ontwerp-algemene maatregel van bestuur ter wijziging van het Besluit studiefinanciering in verband met de invoering van een spaarregeling studiepunten.

Deze wijziging betreft de uitwerking van het akkoord over deze spaarregeling dat tussen de studenten-organisaties ISO en LSVb enerzijds en ondergetekende anderzijds op 12 oktober jongstleden gesloten is (zie mijn brief aan de Tweede Kamer d.d. 20 oktober 1995 (Kamerstukken II, 1995-96, 23 634, nr. 17).

Over de inhoud van de uitwerking van dit akkoord kan ik u het volgende mededelen.

De hoofdregel is dat indien over een studiejaar het beursdeel van een studerende op grond van artikel 31 a, tweede lid, eerste volzin, WSF, is omgezet in rentedragende lening, en die studerende over dat studiejaar op voet van artikel 17b, eerste lid, WSF, tenminste 10 studiepunten heeft behaald, de Informatie Beheer Groep op verzoek van de studerende het desbetreffende bedrag aan rentedragende lening alsnog omzet in beurs.

Deze hoofdregel vindt slechts toepassing indien de studerende:

a een aantal studiepunten heeft behaald aan een opleiding, waarop artikel 17b van de wet van toepassing is, dat tenminste gelijk is aan de voor die opleiding geldende studielast, als bedoeld in artikel 7.4 WHW; en:

b dit aantal studiepunten heeft behaald binnen het aantal maanden, gemeten vanaf het tijdstip waarop de studerende voor het eerst studiefinanciering ontving voor het volgen van hoger onderwijs, dat de uitkomst is van de formule (studielast x 12:42)+12.

Dit aantal maanden wordt in voorkomend geval verhoogd met het aantal maanden waarover de studerende recht heeft gehad op een financiële voorziening als bedoeld in artikel 7.51, tweede lid, WHW, met een maximum van 12 maanden.

Zo nodig wordt de berekening van het aantal maanden afgerond op het naastgelegen gehele, hogere getal.

Indien een studerende gelijktijdig meer dan een opleiding volgt, geldt de studielast van de langste opleiding waarvoor studiefinanciering is verstrekt.

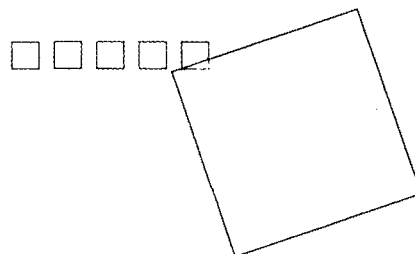
Voor de vaststelling van de studielast tellen geen vrijstellingen op grond van artikel 7.13 WHW mee.

Bovenstaande regeling is van overeenkomstige toepassing indien artikel 17b, tweede lid, WSF, is toegepast.

Bij de omzetting gaat de rente die over het om te zetten bedrag is opgebouwd, teniet.

De omzetting kan jegens een studerende slechts eenmaal plaatsvinden, doch niet met betrekking tot een studiejaar waarover de studerende te eniger tijd recht heeft gehad op een financiële voorziening, als bedoeld in artikel 7.51, tweede lid, WHW. Indien er ten behoeve van meer dan een studiejaar omzetting mogelijk is, geeft de studerende aan ten behoeve van welk studiejaar de omzetting dient plaats te vinden.

De studerende zendt de aanvraag uiterlijk 3 maanden na het behalen van het

aantal studiepunten, hiervoor onder a) bedoeld, aan de Informatie Beheer Groep. De aanvraag gaat vergezeld van gewaarmerkte verklaringen van de instelling dan wel de instellingen, waaruit de studievoortgang blijkt.

De regeling treedt in werking met ingang van de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst en heeft voor het eerst betrekking op de studiepunten, behaald in het studiejaar 1995-1996.

Graag ontvang ik zo spoedig mogelijk uw advies over bovenstaande uitwerking van de spaarregeling.

De minister van onderwijs, cultuur en wetenschappen,
namens deze,

drs. G.D. Johanns,
wnd. directeur studiefinancieringsbeleid

□ Wetsvoorstel koppelingsbeginsel

Naar aanleiding van de opgelaaide discussie over de gevolgen van de uitvoering van voorgestelde regels ten aanzien van de controle op de verblijfsstatus van onderwijsdeelnemers heeft het bestuur de Tweede Kamer nogmaals benaderd om zijn argumenten daartegen te ondersteunen. Zowel vragen van fundamentele aard als vragen rond uitvoering en beleidsbelasting van instellingen zijn de Kamer daarbij onder de aandacht gebracht.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-Gravenhage

Het bestuur van de HBO-Raad vraagt in aansluiting op zijn brief van 31 oktober 1995 (kenmerk BS 64.WG/95.1642) nogmaals uw aandacht voor de grote problemen waarmee de hogescholen in ons land geconfronteerd worden bij de voorziene uitvoering van het wetsvoorstel Koppelingsbeginsel nr. 24233, dat in uw Kamer als voorstel ter behandeling ligt. Uit de discussies over dit wetsvoorstel is naar voren gekomen, dat ook de bewindslieden, die zijn belast met het beleid ten aanzien van het basis- en voortgezet onderwijs, ernstige bedenkingen hebben aangegeven bij de taak die op scholen wordt gelegd in dit voorstel. Een identieke taak wordt gelegd op de instellingen van hoger beroeps onderwijs, waar door het aanzienlijke aantal studenten van buiten ons land evenzeer een zware bestuurlijke wissel zal worden getrokken op controle- en uitvoeringslasten.

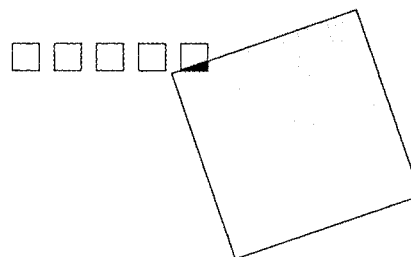
De uitspraak van onder meer mevrouw Netelenbos over de kans op het behalen van een diploma door illegaal bevonden leerlingen en studenten kan in dit verband niet alleen beperkt blijven tot de scholen binnen haar beleidsdomein. Ook het hbo dringt erop aan, dat het zijn opdracht bij de vorming van studenten kan blijven uitvoeren. Daarbij doet zich ten aanzien van de grondslag van dit wetsvoorstel - voor wat betreft de gelding voor het onderwijs - nog een vraag voor, die ook door de Onderwijsraad naar voren is gebracht, namelijk in hoeverre hier sprake kan zijn van een toereikende wettelijke

grondslag in het licht van de onderwijsregelgeving in ons land. Ook dit aspect vraagt om een zeer zorgvuldige heroverweging van wat in dit wetsvoorstel van de instellingen van het onderwijs en van het hbo in het bijzonder kan worden gevergd.

Het bestuur,

drs. A. van der Hek,
voorzitter

drs. A.B. de Graaf,
secretaris

□ Sectorale adviescolleges

Naar aanleiding van de discussie over de kerntaken en de structuur van de vereniging van hogescholen, de HBO-Raad, waarbij ook de sectorale structuur aan de orde is geweest, is besloten om sectorale adviescolleges te installeren. De adviescolleges zullen op basis van hun specifieke sectorale deskundigheid en onafhankelijkheid het bestuur van de HBO-Raad adviseren. Op 24 januari 1996 zijn de sectorale adviescolleges officieel geïnstalleerd door het bestuur van de HBO-Raad. De sectorale adviescolleges vervangen de sectorale kerngroepen. De sectorale adviescolleges zijn nadrukkelijker dan de sectorale kerngroepen verbonden aan de bestuurlijke agenda van de vereniging en aan het bestuur.

Samenstelling sectorale adviescolleges

Sectoraal adviescollege heo:

mw. dr. A. Rima - voorzitter (HEAO-Arnhem)
mw. drs. M.H. Dunnewijk (Hogeschool Eindhoven)
drs. D. van Hartskamp (Chr. Hogeschool Noord-Nederland)
drs. J.F.W. van Heel (Hogeschool Maastricht)
drs. K. van der Rotte (Hogeschool van Utrecht)

Sectoraal adviescollege hgzo:

drs. B. van Bergen - voorzitter (Hogeschool Nijmegen)
drs. J. de Boer (Chr. Hogeschool Windesheim)
M. Christopoulos (Hogeschool van Amsterdam)
E.F.H. Rietmeijer (Hogeschool Holland)
H.J. Wibbens (Noordelijke Hogeschool Leeuwarden)

Sectoraal adviescollege hpo:

P.M.M. Verleg - voorzitter (Hogeschool Domstad)
ir. M. Houtman (Chr. Hogeschool de Driestar)
mw. mr. drs. C. Kervezee (Hogeschool van Amsterdam)
drs. A.S.L. Kochuijt (Stichting Hoger Onderwijs Zuid-Nederland)

Sectoraal adviescollege hsao:

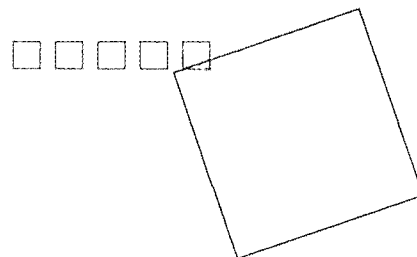
mw. drs. C.E. Burggraaf - voorzitter (Hogeschool van Amsterdam)
drs. C.G.H. Hammen (Hogeschool West-Brabant)
drs. J.M. van Lier (Hogeschool Rotterdam & Omstreken)
drs. B. Rietveld (Hogeschool van Utrecht)
drs. J. Rook (Hogeschool Haarlem - Sosa Zwolle)
mw. J.G. Stam (Hanzehogeschool, Hogeschool van Groningen)

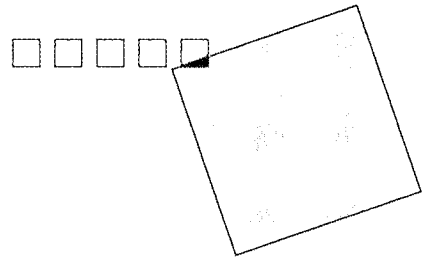
Sectoraal adviescollege htno:

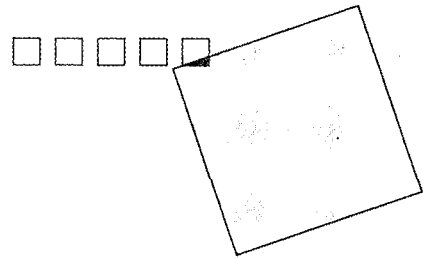
ir. H.W. van Delft - voorzitter (Haagse Hogeschool)
T. de Graaff (Hogeschool van Amsterdam)
dr. D.E. Klinge (Rijkshogeschool IJssel-land)
dr. F.C. van Rijswijk (Hogeschool Eindhoven)
dr. R.J. Stol (Noordelijke Hogeschool Leeuwarden)
ir. F.J.F.M. Witteveen (Hogeschool Enschede)

Sectoraal adviescollege kuo:

mw. M.H. Tan - voorzitter (Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten)
J. Deering (Hogeschool voor de Kunsten Arnhem)
mw. C. van Dijk-de Bloeme (Hogeschool voor Muziek en Theater Rotterdam)
C.W.A. Fictoor (Hogeschool Enschede)
drs. M.J.M. Regouin (Hogeschool West-Brabant)
F.C. de Ruiter (Koninklijk Conservatorium Den Haag)

Dienstverlening Informatiecentrum hbo

070 - 3 62 44 21

070 - 3 46 48 98

Het Informatiecentrum hbo verstrekt allerlei soortige informatie over de branche hbo.

Het Informatiecentrum hbo richt zich daarbij met name op functionarissen van hogescholen, bedrijven en andere organisaties.

Indien nodig kan het centrum ook bemiddelen bij het verkrijgen van rechtstreekse informatie van een specifieke deskundige of specifieke organisatie.

Het Informatiecentrum hbo is tijdens werkdagen bereikbaar van 9.00 - 12.30 uur onder het telefoonnummer 070 - 3 62 44 21.

Bij een gesprektoon van het nummer 070 - 3 62 44 21 kan gekozen worden voor het

tweede telefoonnummer van het Informatiecentrum hbo: 070 - 3 46 48 98.

Vragen van aanstaande studenten over studiemogelijkheden in het hbo worden doorverwezen naar de regionale informatiecentra, die zijn verbonden aan de Adviesbureaus voor Opleiding en Beroep (AOB).

De adressen en telefoonnummers van de AOB's kunnen bij het Informatiecentrum hbo worden aangevraagd.

Studenten met vragen over wetgeving worden doorverwezen naar de eigen hogeschool.

Wie een publikatie van de HBO-Raad wil bestellen kan terecht bij:
HBO-Raad, besteladministratie
Postbus 123
2501 CC Den Haag
fax: 070 - 3 65 58 16